ሓዳስ ኤርትራ

መበል 32 ዓመት ቁ.95 | ሰሉስ 20 ታሕሳስ 2022 | ገጻት 8 ዋጋ 2.00 ናቕፋ

ገጽ 2
ዝሑል ኩነታት ኣየር ጥዕናኻ ሕማም. . .?

ገጽ 3
ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ርብዒ ዘመን ኣብ ኤርትራ!

ገጽ 4
ዕብየት ትምህርቲ ጾሙማን - ኣካል ሃገራዊ. . .

ገጽ 5
“ሜዳ፡ ኣለም- በቓኝ፡ ሜዳ”

ገጽ 7
ሻምፕዮን ቅድድም ብሽክለታ ተዛዚሙ

ኤርትራ፡ ኣብ ኣህጉራዊ ዋዕላ ስነ-ሂወታዊ ብዙሕነት ተሳቲፋ

ኤርትራ፡ ካብ 7 ክሳብ 19 ታሕሳስ ኣብ ሞንትሪያል - ካናዳ ኣብ ዝተኻየደ መበል 15 ኣህጉራዊ ዋዕላ ስነ-ሂወታዊ ብዙሕነት ተሳቲፋ።

ኣብዚ “ኩንሚንግ ሞንትሪያል ስልጣኑ፡ ህንጸት ናይ ሓባር መጻኢ ንኹሉም ፍጡራት” ብዝብል ቴማ ዝተኻየደ ወከልቲ 192 ሃገራትን ውድባትን ዝተሳተፍዎ ዋዕላ ሕቡራት ሃገራት፡ ኣብ ሚኒስትሪ መሬት ማይን ኣከባብን ዳይረክተር ጨንፈር ስነ-ሂወታዊ ብዙሕነት ኣቶ እስቲፋኖስ በየነን ሓላፊ ቑጽባዊ ጉዳያት ኣብ ካናዳ ኣቶ ሳሙኤል ዕቑባዝጊ ንኤርትራ ወኪሎም ተሳቲፎም።

ልኡኽ ኤርትራ፡ ስነ-ሂወታዊ ብዙሕነት ንምዕቃብን ዘይነጽፍ ንምጥቃምን ኤርትራ - ኣብ ዕቃበ ምሕዋይን ዘላቒ ተጠቃምነትን ዝከውን ወጽኢታዊ ሰጉምታታት ትወስድ ከምዘላ ብምጥቃስ፡ ኣብዚ መዳይዚ ንዝተወደቦ ጸንዓ ሓገዝ ደገፎ ኣረጋጊጹ።

ኣብ ዝሓለፈ 10 ዓመታት፡ ኤርትራ ብሰፊሕ ህዝባዊ ተሳትፎ ዝፍ ጸጋታታ ኣገባባብ ኣብ ምዕቃብ ማይን ሓመድን ምግራብን ምሕዳስን ኣደማቒ ንጥፈታት ከምዘካየደት፡ እንተኾነ ብዙሕ ዝተርፉ ከምዘሎ ስለእትግንዘብ፡ ንደገፋዕኡ ብዕቱብ ትደፍኣሉ ከምዘላ ኣረዲኡ።

ንኣብነት፡ ዝምልከት ሓያሎ ውዕላት ዝኸተመት ኤርትራ፡ ካብ 1996 ኣባል ስምምዕ ስነ-ሂወታዊ ብዙሕነት እያ።

ኤርትራውያን ውዳቤታት ኣብ ካርቱም፡ ቀዳማይ ዋዕላ ኣቃኒዮም

ኤርትራውያን ተቐማጦ ካርቱም - ሱዳን፡ “ውዳቤ ከም መድረኽ ግደት” ኣብ ትሕቲ ዝብል ቴማ - ሰሚናር፡ መጻናዕታዊ ወረቓቕትን ካልእ መሰናድኦታትን ዝጠቓለለ ቀዳማይ ዋዕላ ሃገራውያን ውዳቤታት ኣቃኒዮም።

ኣምባሳደር ኤርትራ ኣብ ሱዳን ኣቶ ዒሳ ኣሕመድ ዒሳ ኣብ ዘሰመዖ ናይ መኽፈቲ ቃል፡ ኣብቲ ውዳበታት - ከም ወደባትን ኣለይትን ንጥፈታት ህዝቢን መማእከሊ፡ ዘሎ ገምድና ኣብ ምምዕባል፡ ኣብ ካልእ ኩሉ ሃገራዊ መደባትን መሪሕ ተራኦም ክጻወቱ ኣዘኻኺሩ።

“ኣብ መንጎ ዜጋታት ዝርኣ ምርድዳእ፡ ምውህሃድን ምድግጋፍን፡ ዋሕስ ዓወት እዩ” ዝበለ ኣምባሳደር ዒሳ፡ ምብራኽ ንቕሓትን ምድልዳል መንርሖን - ኣብ ዝሓለፈ መድረኻት ተኣምር ዝሰርሐ ቀንዲ ዕጥቂ መኸተ ምዃኑ ብምዝኻኻር፡ ኣብ ካርቱም ዝነብሩ ዜጋታት ሃገራዊ ፍቕሮም ንምኹላዕን መኸተኦም ንምሕያልን ዘካይድዎ ዘለዉ ጻዕሪ ብዝለዓለ ክደፍኡሉ ጸዊዑ።

ኣቦመንበር ውዳቤ ህግደፍ ኣብ ካርቱም ኣቶ ተኸስቴብርሃን ዑቕባሚካኤል፡ ንኹሉን ውዳበታት ብምውካል ኣብ ዘሰመዖ ቃል፡ ኣብ ዝሓለፈ ዓመታት ንዝሰገረ ብደሆታት ብምስጋር - ኣብዚ ደረጃ ምብጽሑ፡ መርኣያ ጽንዓትን ሓያል መኸተን ከምዝኾነ ብምጥቃስ፡ ኩሉ ኣባል ውዳቤ ከም ወትሩ ብዘወፋይዎ ክሰርሕ ብምልባው፡ ኣምባሲ ኣብ ኩሉ ዕማማቶም ንዘዘውሮ ምድግጋፍን ምትሕግጋዝን ሞጎሱ።

ኣብቲ ዋዕላ፡ ንኸለው ኩነታት ሃገር፡ ልምዓታዊ ጉዕዞን ተበጺሑ ዘሎ ምዕባለታትን ከምኡ’ውን ንዝባዊ ምዕባለታት ዝምልከት ሰሚናር ብኣምባሳደር ዒሳ ኣሕመድ ዒሳ፡ ንውዳቤ ረብሓታቱን ዝምልከት ደማ ብሓላፊ ህዝባዊ ጉዳያት ኣቶ እስማዒል መሳ ከውሳብ እኽሎ፡ ንምሕያል ሃገደኡ፡ ንጥፈታት ባህሊ፡ ህዝባዊ ጥዕና፡ ከምኡ’ውን 4ይ ግንባር መኸተን ማሕበራዊ መራኸቢታትን ዝምልከት ወረቓቕቲ ደማ ብመንእሰያት ኣብቲ እተን ውዳቤታት ቀሪቡን ዘተ ተኻዪዱሉን።

ማእከል - ግዜኡ ዝሓለፈ መድሃኒት እንስሳን ኣሕምልትን ኣብ ትሕቲ ቍጽጽር ኣትዩ

ጨንፈር ሕግን ስርዓትን ዞባ ማእከል፡ ምስ ክፍሊ ሕጋጋትን ቁጽጽርን ሚኒስትሪ ሕርሻ ብምትሕብባር፡ ኣብ ከተማ ኣስመራ ጥዕናኡ ዘይተረጋገጸን ግዜኡ ዝሓለፈን መድሃኒት እንስሳ፡ ኣሕምልትን ብቖልን ኣብ ትሕቲ ቍጽጽር ኣእቲዩ።

ሓላፊ’ቲ ጨንፈር ኮሎኔል ተስፋሚካኤል ተስፋጽዮን፡ እቲ ኣብ ትሕቲ ቁጽጽር ዝኣተወ መድሃኒት፡ ኣብ ከበባታት ዕዳጋታት ላኻን ሓራጅን፡ ማርካቶ፡ ማይ-ኣፍራሰን ኣቡሻውልን ኣብ ትካላት ምንፍፋል ኣሕምልትን ፍረታትን፡ ከምኡ’ውን ኣብ ጉደና ተርጊሑ ክሸየጥ ዝተታሓዘ ምዃኑ ገሊጹ።

እቶም ኣብዚ ዘይሓላፍነታዊ ስራሕ ተዋፊሮም ዝጸንሑ ሰባት፡ በቲ ዝረኽብዎ መኽሰብ እምበር - ብማዙኡ ዝገደሱ ከምዘይኮኑ ብምምልካት፡ ካብ ገዝኦዊ መቕጻዕቲ ክሳብ ምዕጻው ትካል ንዝዘውስ ግዜ ዝዝርጋሕ መቕጻዕቲ፡ ምስናይ ከበድ መጠንቀቕታ ከም እተበየነሎም ሓቢሩ።

ኢንስፔክተር ግርማይ ኣብራ ድማ፡ ዝበዝሐ ካብቲ ዝተተሓዘ መድሃኒት፡ ኣብ ወሰኽ’ቲ ዝፈረያሉ ሃገር ጥራይ ከምዝገልግል ዝሕብር ጽሑፍ ከምዝጸንሖ ብምሕባር፡ ሓረስቶት ኣብ ንጥፈታቶም ዝጥቀሙሉ ዓይነታት መድሃኒት፡ ብሰብሞያ ዝተረጋገጸን ካብ ሕጋዊ ትካል ክኸውንን ኣዘኻኺሩ።

ሓላፊ ጨንፈር ሕግን ስርዓትን ዞባ ማእከል ኮሎኔል ተስፋሚካኤል ተስፋጽዮን፡ ሕብረተሰብ ዝም ንጥዕና ሕብረተሰብን ኣከባብን ኣብ ሓደጋ ኣብ ዘእቱ ዘይሕጋዊ ንጥፈታት ዝተዋፈሩ ኣብ ምቅላዕ ተራኡ ከዕዝዝ ኣተሓሳሲቡ።

ጋሽ-ባርካ - ሞያውያን ሕርሻ ኣባላት ኮርፖረሽን ጥሪትን ዘራእትን ይምጉሱ

ኣብ ዞባ ጋሽ-ባርካ ዝርከብ ዘለዉ ኣባላት ኮርፖረሽን ጥሪትን ዘራእትን ዝኾኑ ሞያውያን ሕርሻ፡ በብዓውደም ተመዲቦም ኣብ ዘሰላስልዎ ዘለዉ መደባት ሕርሻዊ ልምዓት ዕዙዝ ኣስተዋጽኦ ይገብሩ ከምዘለዉ ተሓቢሩ።

ኣብ’ቲ ኮርፖረሽን ሓላፊ ሕርሻታት ደቡባዊ ምዕራብ ኣቶ ሓይለዝጊ ሃብቶ፡ እቲ ብውሑዳት ሞያውያን ዝጀመረ መደባት፡ ምስ ብዝሒ ካብ ኮሌጃት ዝተመደቡ መንእሰያት እናሰፍሐን እናማዕበለን ከምዝመጽእ ገሊጹ።

ኣብዚ እዋንዚ ኣብ ንጡፍ ስራሕ ካብ ዘሎ ኣሸታት ሓደ ሽሕ ዓቐሚ ሰብ፡ እቶም ኣሸታት 600 ሞያውያን ዝተፈላለየ ዓውድታት ሕርሻ ምዃኖም ዝጠቐሰ ኣቶ ሓይለዝጊ፡ ኣብ ምዕባለ ናይ’ቲ መደባት ንዝዛዘርዎ ዘለዉ ስነፍልጠታዊ ኣበርክቶ ንኢዱ።

እቶም መንእሰያት፡ ኣብ ሃብቲ እንስሳ፡ ሕክምና እንስሳ፡ ሰብቖሉ፡ ምክልኻል ብቖሊ፡ ሕርሻዊ ምህንድስናን ልምዓት መስኖን ዝርከብ እዮም።

ኣብ ሕርሻ ከታይ ዝርከብ ዘለዉ ሞያውያን - ስምኦን ኤፍሬምን ኮማል ዓብደልቃድርን ዝቐሰምዎ ትምህርቲ ብግብራዊ ስራሕ ከማዕብልዎን ክድርዕዎን ዓቢ ዕድል ከምዝረኸቡ ብምምልካት፡ ዝተዋፈሩሉ ዓውደ ስራሕ ብኣድማዕነት ንምትግባር ድርኺት ፈጢሩሎም ከምዘሎ ገሊጾም።

ጥዕና

ሱሌማን ኣሕመድ

ዘሑል ኩነታት ኣየር ጥዕናዶ ሕማም. . .?

ኣብ ግዜ ቀውዒ ዛሕሊ እናበርትዐ ክኸይድ እንከሎ፡ ምስ ጥዕና ዝተኣሳሰሩ ጸገማት እናዓበዩ እዮም ዝመጽኡ። ከም ጉንፋዕን ኢንፍልወንዛን ዝኣመሰሉ ሓያሎ ሕማማት፡ ብናህሪ ክሰበዉ ይረኣዩ። ቁርጥማት፡ ሕማም መጥባሕ ዓንዲ ሕቖን ሕዱር ሕማም ኣዝማ. . . ወዘተ ዝኣምሰሉ ሕማማት ድማ እቲ ሕማም ክደግም ተኸእሎ ኣሎ።

ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ብዝኣረሰ ጠንቂ ሕማም ዝመስሉ ወኻሉት ኣይኮኑን። የግዳስ እቲ ኩነታት ኣየር ጠንቂ ሕማም ንዝኾኑ ቫይረሳት፡ ብፍላይ ድማ ናይ ኢንፍልወንዛን ንዒኡ ዝመስሉ ሕማማትን ንኽራብሑ እዩ ምቹእ ባይታ ዝፈጥር። ኣብ ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ቫይረስ ከዕቢ ዝኽእል ህይወታዊ (ግዳይ) ዋላ ኣየርከበ፡ ንነዊሕ ግዜ ብህይወት ክጸንሕ ይኽእል።

ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ንጥዕናና ዝፈታትን ሓያሎ ተኽእሎታት ከም ዝፈጥር ክኢላታት ይገልጹ።

ሕማም ናይ ምጽዋር ዓቕምና ኣብ ሓደጋ የእቱ

ኣብ ግዜ ሓጋይ ዝመጽእ ክቱር ዛሕሊ፡ ሰባት ካብ ኣብ ግዳም ኣብ ወሽጢ ገዛ ክሕልፍዎ ይመርጹ። እቲ ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ኣብ ገዛ ኣብ ካፈታትን ኣብያተ- መግብን ዝያዳ ከም ዝተኣኻኸቡ ይገብር። እዚ ማለት፡ ኣብ ግዜ ቁሪ ዝያዳ ዝዝሓዉ ዓይነት ሕማማት - ከም ጉንፋዕን ኢንፍልወንዛን ካልኦትን ክሰበዉ ምቹእ ባይታ ይረኽቡ።

እንታይ ድአ ክግበር ኣለና?

ካብ ምትእኽኻብ ክንቆጠብ፡ ማስክ ክንወዲ፡ ብርኪ ኢድና ዲፍና ክንሰዕልን ክንህንጥስን ከምኡ'ውን ኣእዳውና ቀጻሊ ክንሕጽብ ይግባእ። ኣእዳውና ብዘይምሕጻብ ከይተሓጸብና ገጽና፡ ብፍላይ ድማ ኣፍና፡ ኣፍንጫናን ዓይንናን ክንትንክፍ የብልናን።

ሓደጋ ኣብ ልቢ

ዝሑል ኩነታት ኣየር ንኸምባቡታት ደም ስለ ዘጸብቦም፡ ከም ዝጸበቡን ደም ብጦበእ ከምዘይልሓፍ ከም ዘይኽእሉን ይገብር። እዚ ድማ ንጥዕና ልቢ ኣብ ሓደጋ ከውድቕ ዝኽእል ኩነታት እዩ።

እንታይ ክግበር ይግባእ?

ብሕልፊ ንግዳም ኣብ እንወጽኣሉ እዋን፡ ክዳን ክንደራርብን ብጦበእ ክንሽፈንን ይግባእ። ቆብዕ ረጉድ ካልሲን ጓንትን ክንወዲ እውን ተመራጺ እዩ። ኣብ ደጌ ንልዕሊ ኣብ ከበድ ንጥፈት ዘእቱ ሓያል ጻዕሪ ዝሓትት ምውሳድ ኣካላት ክንገብር ኣይግባእን።

ሓደጋ ኣብ ቆርበት

ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ኣብ ቆርበትና ዝሃሉ ጠሊ ናይ ምእላይ/ምህፋፍ ባህሪ ኣለዎ። በዚዩ ድማ ኣብ ግዜ ዛሕሊ ቆርበትና ክደርቕ፡ ክፍሕሸኽን ክቀራረፍን ዝርአ።

እንታይ ክግበር ይግባእ?

ጠሊ ናይ ቆርበትና ከይሃፍፍ፡ ዘይቲ (ሎሽን) እናለኸኽና ክንዕቅቦ የድሊ። ኣብ ክንዲ ብውዑይ ማይ ልብጦ ብዘሕሉ ማይ ክንሕጸብ ይግባእ።

ሓደጋ ኣብ መቐት ሰብነት

ኣብ ግዜ ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ብፍላይ ሽማግለታት ንሃይፖተርምያ (hypothermia) ይቃልዑ እዮም። ሃይፖተርምያ ኣካላት ሰብነት ኣዝዩ ዝዝሕሉሉ ሓደገኛ ኩነት እዩ። ዋላ ኣጸር ንዝወሕ ሰዓታት ንዝሑል ኩነታት ኣየር ምስ ዝቃልዑ፡ በዚ ጥዕናዊ ጸገምዚ ክጥቅዑ ከም ዝኽእሉ ሓኪየም ይገልጹ።

እንታይ ክግበር ኣለና?

ንደገ ኣብ እንወጽኣሉ እዋን፡ ብዘየገዱ ከም ዝዩረብና ከስተብህል የድልየና። ኣካላትና ነቲ ዝሑል ኩነታት ኣየር ክጻወር ከም ዘይክእል ዘመልክት፡ ከም ምድራች ቆርበት፡ ቃንዛ መሓውርን ኣእዳውን ደስመኻ እንተሎ ግና፡ ቀልጢፍና ናብ ሕክምና ምኻድ የድሊ።

ምስ ዝሑል ኩነታት ኣየር ዝመጽኡ ሕማማት ብኸመይ ንከላኸሎም?

ኣብ ጸቡቕ ኩነታት ጥዕና ምስ እንህሉ፡ ሰብነትና ብዝኣረሱ ነየም ብዝሑል ኩነታት ኣየር ዝፍጠሩ ሕማማት ክከላኸል ከም ዝኽእል እዩ ዝግለጽ። እዚ ማለት ግን፡ ቅድምን ድሕርን ምሕማምና ክንገብሮም ዝግበኡና ጥንቃቐታትን ቅድመ-ምክልኻልን የለን ማለት ኣይኮነን። ነቲ ከጋጥም ዝኽእል ሕማም ምስ ክኢላታት ሕክምና ተመያይጥና፡ ብኸመይ ክንከላኸሎ ከም ዘለና ቅድመ-ምድላዋት ክንገብር ተመራጺ እዩ።

ምሕጻብ ኣእዳው

ምሕጻብ ኣእዳው፡ ልዕሊ ዝኾነ ካልእ ሕማም ንምክልኻል ተባዒ ሕማም ዝሕግዝ ዝበለጸ ኣገባብ እዩ። ብጦበእ ኣእዳውና ቀጻሊ ምስ እንሕጽብ፡ ገዛእ ርእስና፡ ስድራና፡ ብጾትናን መሓዙትናን ካብ ሕማም ወጽኣት፡ ኢንፍልወንዛን ካልእ ሕማምን ክንከላኸል ንኽእል። ብጦበእ ኣእዳውና ምጽራዩ ብዝዘበለ መገዲ ኣብ ልዕሊ ሰብነትና ከወርድ ንዝኽእል ጥዕናዊ ሓደጋ ኣብ ምጉዳል'ውን ልዑል ተራ ኣለዎ።

ምንቅስቓስ ዘይምቁራጽ

ከም ብእግሪ ምግዓዝ ዝኣመሰሉ ምጡንን ቀጻልን ምንቅስቓስ ምክያድ፡ ብቑዕን ድልዱልን ኣካላት ክህልወና ስለ ዝሕግዝ፡ ኣብ ግዜ ዛሕሊ ኣገዳሲ እዩ። መጽናዕትታት ከም ዘመልክትዎ፡ ምጡንን ቀጻልን ምንቅስቓስ ኣካላት ምዝውታር፡ ኣካላትና ክድልደልን ስሩዕ ቅርጺ ክሕዝን ጥራይ ዘይኮነ፡ ብዝተፈላለዩ ሕዱር ሕማማት ንኸይንጥቃዕ ናይ ምክልኻል ተኽእሎ ኣለዎ። ኣብ ርእሲኡ፡ ካብ ወጥርን ምስኡ ዝተኣሳሰሩ ጸገማትን ኣብ ምእላይ ልዑል ተራ ኣለዎ።

ምጡንን ቀጻልን ምንቅስቓስ ምክያድ፡ ዑደት ደም ስለ ዘቃልጥፍ፡ ሕማም ዝከላኸሉ ጸዓዱ ዋህዮታት ደም ብቐሊሉ ኣብ መላእ ሰብነትና እናተዘርግሑ፡ ብዝሕሊ ክመጽኡ ንዝኽእሉ ቫይረሳት ንምክልኻል የኽእሉ።

እኹል ድቃስ ምርካብ

ኣብ ግዜ ዛሕሊ ንዝራብሑ ቫይረሳት ምስ እንቃላዕ በቲ ክስዕብ ዝኽእል ሕማም ከይትዓኖም፡ እኹል ድቃስ ክንረክብ ኣገዳሲ። ምኽንያቱ መጽናዕትታት የረድኡ። እዚ ዝኾነሉ ምኽንያት፡ ኣብ ግዜ ድቃስ ኣካላትና 'ሳይቶኪንስ' (Cytokines) ዝተባህለ ፕሮቲን የመንጩ እዮ። እዚ ፕሮቲንዚ ከኣ ስርዓት-ምክልኻል ሕማም ሰብነትና ብምሕያል፡ ኣካላትና ብረኽሲ ንከይጥቃዕ ይከላኸል።

ዝሑል ኩነታት ኣየር ኣብ ኣካላትና ዝህልዎ ጽቕሚ?

ዝሑል ኩነታት ኣየር ዘለዎም ኣዋርሕ፡ ናይ ሰዓልን ሕማምን ወቕቲ ገደርና ጥራይ ንርድኦ ብዙሓት ኢና። ብርግጽ ኣብ ኣካዳናና ምስ ዘይንጥንቐቕ ንዛሊ ንዊሕ ሰዓታት ምስ እንቃላዕ ጽሬት ሰብነትና ብፍላይ ኣእዳውና ምስ ዘይንሕሉ፡ እቲ ዝሑል ኩነታት ኣየር ብዝተፈላለዩ ሕማማት ክንጥቃዕ መንገዲ ይኸፍት እዩ። ነቲ ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ብዘየገዱ ክንሕልዎን ክንጥንቀቐሉን ምስ እንኽእል ግና፡ ንጥዕና ዝተፈላለዩ ኣካላትና ኣገዳሲ እዩ።

ኣብ ምንቅቓሕ ኣእምሮ

ዝሑሉ ኩነታት ኣየር፡ ብኣገባብ ክንሓስብን ኣእምሮኻ ከነብራብርን ልዑል ጽቕሚ እዩ ዘለዎ። መጽናዕትታት ከም ዘመልክትዎ፡ ሰባት ልዑል ግምበ ዝሓትት - ንኣብነት ከበድ ወሳኒ ምውሳድ ዝኣመሰሉ ዕማማት፡ ካብ ኣብ መቐት ኣብ ዝሑል ኩነታት ኣየር ከካይዱ ይቐልሎም። ኣእምሮና ብጦበእ ዕዮኡ ከሰላስል፡ ተፈጥሮኣዊ ሽኮር - ማለት 'ግሉኮዝ' (glucose) የድልዮ። ኣብ ግዜ ልዑል መቐት ኣየር፡ ኣካላትና መቐቱ ከመዝረሪ ልዑል 'ግሉኮዝ' የህልኽ፤ ኣብ እንሓስበን ወሳኔታት ኣብ እንህብን እዋን፡ ኣእምሮና ከም'ቲ ዝድለ እኹል ግሉኮዝ ምስ ዘይረኽብ፡ ከም'ቲ ዝድለ ወጽኢታዊ ክኸውን ኣይኽእልን እዩ።

ኣብ ምቅጻል ካሎሪ

ዝሑል ኩነታት ኣየር ኣብ ዘለሉ እዋን፡ ኣካላትና ነቲ ንቡር መቐት ንምዕቃብ ኣብርቲዑ ይሰርሕ። ኣብ ኣካላትና ተኸዚኑ ንዘጽንሕ ስብሒ ንምቅጻል እውን ዕድል ይረኽብ።

ኣብ ኣመሪካ ዝተኻየደ መጽናዕቲ ከም ዘመልክቶ፡ ንዝሑል ኩነታት ኣየር (ትሕቲ 23 ዲግሪ ሰንቲ ግሬድ መቐት) ዝተቓልዑ ሰባት፡ ካብቶም ኣብ ልዕሊ 45 ዲግሪ ሰንቲ ግሬድ ኩነታት ኣየር ዝጸንሑ ሰባት፡ ብ34 ሚእታዊት ዝያዳ ካሎሪ ከቃጽሉ ተረጋጊጹ።

ዓሚቝ ድቃስ ኣብ ምርካብ

ኣብ እንደቅሰሉ እዋን፡ ዓቕን መቐት ኣካላትና ካብቲ ንቡር ከም ዝወርድ እዮም ክኢላታት ዝገልጹ። እቲ መቐት ክሳብ ዘይወረደ ግን፡ ዓሚቝ ድቃስ ክንረክብ ፍጹም ዝከኣል ኣይኮነን። መቐት ኣብ ዘለዎ ወቕቲ፡ መቐት ኣካላትና ክወርድ ልዕሊ ክልተ ሰዓታት እዩ ዝወስደሉ። ድቃስ ኣብዩና ቁጠውጠው ክበልና እንርኣየሉ ሓደ ምኽንያት - እዚ እዩ። ኣብ ዝሑል ኩነታት ኣየር ግና፡ መቐት ኣካላትና ቀልጢፉ ስለ ዝወርድ፡ ብኡ ንቡኡ ልዋም ድቃስ ንረክብ።

ኣብ ግዜ ዛሕሊ ክንወስዶም ዝግበኡና ዓይነት መግቢ

= **ኣትምልቲ**- ኣትምልቲ ብቫይታሚን ዝሃብተመ እዩም። ስለዚ፡ ሕማም ናይ ምጽዋር ዓቕሚ ሰብነትና ንምዕባይ፡ ልዑል ግደ እዩ ዘለዎም።

= **ኣጃ (Oats)**- ኣጃ ልዑል ትሕዝቶ ናይ ኣእኻል ስለ ዘለዎ፡ ብቫይታሚንን ካርቦ ሃይድረይትስን ዝሃብተመ ምኻኑ ኣይዝንጋዕ።

= **መረቕን ስጋን**- መረቕን ስጋን፡ ኣብ ግዜ ዛሕሊ ንክፍጠር ጉንፋዕ ንምክልኻል ዝሕግዝ ዝለዓለ ዘበታዊ ፍወሳ እዩ። ብፕሮቲን ዝሃብተመ ብምኻኑ ድማ፡ ኣብ ምክልኻል ሰዓል ኣገዳሲ እዩ።

= **ሮማን**- ሮማን መግቢ ንስርዓት-ምሕቃቕ መግቢ ስለ ዘሐልዎ፡ ሕማም ናይ ምጽዋር ዓቕሚ ሰብነትና ንምሕያል ሓጋዚ እዩ።

= **ፍረታት**- ከም ስትረው በሪ፡ ኣራንሺ፡ ለሚን፡ ጫናን ኣቦካዶን ዝኣመሰሉ ብቫይታሚን ዝሃብተሙ ፍረታት፡ ኣብ ግዜ ዛሕሊ ኣገዳስነቶም ምኻንም ክኢላታት ሱሑ መግቢ የገንዝቡ።

= **እንቋቑሖ**- እንቋቑሖ ምምጋብ ብዛሕሊ ንዝመጽኡ ሕማማት ንምእላይ ኣገዳሲ እዩ። እንቋቑሖ ትሕዝቶ ፕሮቲንን ዚንክን ከምኡ'ውን ቫይታሚን 'ዲ' ኣለዎ። ኩሎም እዞም ዓይነት መኣዝ እዚኦም፡ ሕማም ናይ ምክልኻል ዓቕምና ኣብ ምዕባይ ኣገዳሲ እዮም።

= **ማይን ወዕዑይ መስተን**- ማይ ንዝተፈላለዩ ሕማም ናይ ምፍዋስ ዓቕሚ ዘለዎ ፈሳሲ እዩ። ኣካላትና ንኽጠልል ማይን ካልእ ካፈን ዝዩብሉ ፈሳሲን ክንወስድ ኣገዳሲ እዩ።

ምኽሪ ንህጻናት ኣብ ግዜ ዛሕሊ

ህጻናት ብሀሪኦም ካብ ገዛ ወጺኦም ኣብ ደገ ናይ ምጽዋት ባህጊ እዩ ዘለዎም። ኣብ ግዜ ዛሕሊ፡ ህጻናት ብቐሊሉ ብጉንፋዕ ኢንፍልወንዛን ብኻልእ ተላባዒ ሕማማትን ክጥቅዑ ይኽእሉ እዮም። ኣብ ግዜ ዛሕሊ ካብ ዝረኣዩ ከምዚ ዓይነት ጥዕናዊ ጸገማት እዚኦም ንምክልኻል፡ ኣብ ልዕሊ ደቅና ክንገብሮም እንኽእል ጥንቃቐታት ኣለው።

ኣብ ኣከዳድና

ኣብ ግዜ ዛሕሊ - ህጻናት ካብ ኣዐጽሕ ፍልዩ ብዘሐለ ኣገባብ ክዳን ክኽደኑ ከም ዘለዎም ኩሉ ክስሕቶ ኣይግባእን። ኣብ ኣከዳድናኦም ክንገብሮ ካብ ዝግበኣና ጥንቃቐታት ንምጥቃስ፦

* ህጻናት፡ ኣብ ግዜ ዛሕሊ ዘድልዮም ግቡእ ክዳን ክኽደናም የድሊ። ኣብዚ፡ እቶም ህጻናት ክልተ ሰለስተ ክዳን እንተደረቡ ዝጸላእ ኣይኮነን።

* ህጻናት፡ ኣቢቲ ዝሑል ክሊማ ብዙሕ ሰዓታት ክቃልዑ ኣይግባእን። ምስ መንእሰያት ብምንጽጽር፡ ነቲ ዝሑል ክሊማ ናይ ምጽዋር ዓቕሞም ኣዝዩ ዝተሓተ እዩ። ስለዚ፡ እቶም ህጻናት ዋላ ክዳን ይደራርቡ፡ ኣብ ደገ ዝጸንሕሉ ንውሓት ግዜ ብዝተኻእለ ማጠን ዝሓጸረ ክኸውን ይግባእ።

* ኣብ ግዜ ዛሕሊ ዘድልዩ ተወሳኺ በጃ ክዳን ዘይምርሳዕ፡ መቐት ዝህብ ነዊሕ ጫማ (ቡት)፡ ጓንቲ፡ ቆብዕ ካልሲ. . . ወዘተ ኣብ ግዜ ዛሕሊ ህጻናት ክንወድየሎም ዝግበኦና ተወሳኺ ክዳን ምዃኖም ኣይዝንጋዕ።

ኣብ ንጽህና

ከም'ቲ ኣቐዲሙ ዝተጠቕሰ፡ ዝሑል ኩነታት ኣየር - ጉንፋዕን ኢንፍልወንዛን ከም ዘምጽኣልና ገደርና እንወስዶ ብዙሓት ኢና፤ ከምኡ ግን ኣይኮነን። እዞም ሕማማት እዚኦም ብቫይረስ እዮም ዝመጽኡ፣ ኣብ ግዜ ዛሕሊ ብብዝሒ ስለ ዝራብሑ ማለት እዩ።

ዝሑል ኩነታት ኣየር፡ ሕማም ንዘመሓላልፉ ዓይነታት ቫይረስ ኣዝዩ ምቹእ እዩ - ዘዕቁቦም ህይወታውያን ከይረኸቡ ነዊሕ ክጸንሑ ይኽእሉ።

እቲ ቫይረስ፡ ግቡእ ጥንቃቐ ምስ ዘይግበር፡ ካብን ናብን ህጻናት ብቐሊሉ ክመሓላለፍ ይኽእል። ዝ. ንምክልኻል ኣቡኡም ህጻናት ክንገብሮ ዝግበኦና ጥንቃቐታት ኣሎ።

* ህጻናት፡ ብቐጻሊ ኣእዳዎም ብማይን ሳሙናን ክሕጸቡም ይግባእ።

* ህጻናት፡ ኣፎም ብማስክ ክሽፈኑ የድሊ። ማስክ ወድዮም ብርኪ ኢዶም ናብ ኣፎም ኣልጊሶም ከም ዝስዕሉ ክፍለጦም ይግባእ። እዚ ኣገባብ እዚ፡ ንምልዕባ ናይ'ቶም ሕማም ክስዕቡ ዝኽእሉ ቫይረስ ኣብ ምቁጻጽ ልዑል ግደ እዩ ዘለዎ።

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ዋና ኣሰናዳኢ
ኣሰፍሃ ተኽለማርያም

ምክትል ኣሰናዳኢ
ብርሃነ ምሕረትኣብ
ቀ.ስ 116266 / 201820(2220)

ቦርድ ምስንዳእ
ዮሴፍ ሃይለማርያም
ምሉእብርሃን ሃብተገብርኤል
ተስፋኣለም የማነ
ቀ.ስ 201820 (2214)
ፋክስ. 127749 - ቀ.ሳ.ጸ. 247

ለይ-ኣውት
ትንሱእ ፍስሃየ
ሳምራዊት ሃብተ
ሰማያዊት ሓይለኣብ
ቤተልሄም ታደሰ
ፍርቱና ኤፍሬም

ምዝርጋሕ ጋዜጣ
ቀ.ስ.200454-07121322
ምልክታ
ቀ.ስ 125013 - ቀ.ሳጸ. 1284

ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ርብዒ ዘመን ኣብ ኤርትራ!

የሴፍ ሃይለማርያም

ሃገራት፡ ንዝለወን ዲፕሎማሲያዊ ቀጠባዊ ማሕበራዊ ባህላዊን ካልእን ርክብት ንምሕያል፡ ኣብ ዝተፈላለየ መዳያት ኣተኩረን ንሓድሕደን ይተሓጋገዛ እየን። ኤርትራን ቻይናን ድማ፡ ካብ ጽባሕ ናጽነት ኣትሒዘን ኣብ ጸቡቕ ናይ ምትሕግጋዝ መንፈስን ኩነታትን እየን ዝርከባ ዘለዋ።

ዶ/ር ዋንግ ሊን

ሓደ ካብቲ ዝምድና ክልቲአን ሃገራት ኣዝዩ ከምዝድልደል ጊዶሩ ዘሎ፡ ቻይና ኣብ መዳይ ጥዕና ንኤርትራ ትገብሮ ዘላ ዘቋርጽ ሓገዝን ኣበርክቶን እዩ፡፡ ቻይና፡ ኣብ ርእሲ'ቲ ንጸዓት ጥዕና ኤርትራ ንምሕያል እትወስዶ ስጉምትታትን ናይ መሳርሒታት ሓገዛትን፡ ብመንገዲ ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም ጌይራ ንዙሓለፈ ርብዒ ዘመን ዝገበረቶን ትገብሮ ዘላን ደገፋት ከኣ ሓደ ካብቲ ኣብ ቅድሚት ዝስራዕ ኣብነታዊ ንጥፈት ናይ ምትሕግጋዝ እዩ፡፡

ፊዝዮቴራፒስት ገብረሂወት ተኽለ

ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ፈለማ ንኤርትራ ክሕግዙ ዝመጽኡ ኣብ 1997 እዮም፡፡ ኣብ ወሽጢ'ዚ ርብዒ ዘመን፡ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ጉጅለ ዝተፈላለዩ ሞያን ክእለትን ዘለዎም 18 ዶክተራት በብዮሙ፡ እናተቐያየሩ ናብ ኤርትራ ብምምጻእ ክሳብ ሎሚ ዓመት ንመበል 15 ግዜኦም ሕክምናዊ ኣገልግሎት ሂቦም ኣለው፡፡ ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ብዕለት 16 ታሕሳስ፡ ኣብ ኣደራሽ ሆስፒታል ኦሮታ፡ ኣብ ናይ ተመላለስቲ ክፍሊ ክርእዩ ንዝቦበሎም ዝበዙ ኣሰታት ክልተ ሜእቲ ሕሙማት ናጻ ኣገልግሎት ሕክምና ብምሃብ ከምኡ ድማ ንገዛ 25 ዓመት ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም ዝገልጽ ዝተፈላለየ ስእላዊ ኤግዚብሽን ብምድላው፡ ንበዓራዊ ኣያብሎም ዘከርሞ ወዓሎም፡፡ ኣብቲ ኢጋጣሚ ተረኺብና፡ ንገለ ካብ ጉጅለ ቻይናውያን ሓካይም፡ ምስኦም ብቐጥታ ዝሰርሑ ኤርትራውያን ሓካይምን እናተመላለሱ ዝሕከሙ ዜጋታትን ርእይቶኦም ክህቡና ተወኪስናዮም ናይ ዝሃቡና መልሲ፡ ብሕጽር ዝበለ ጸሚቝና ናቕርበሎም ኣለና፡፡

ፈለማ ዝተወከስናዮ ዶ/ር ዋንግ ሊን እዩ፤ ዶ/ር ዋንግ ክኢላ መብጣሕቲ ነውርን ኩይኑ፡ ንገዛ 25 ዓመት ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም ክገልጽ ከሎ፡ "ተልእኾ ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ኣብ ከቢድ ሕማም ንዝርከቡ ኤርትራውያን ካብ ሞት ንምድሓንን ሞያዊ ክእለትና ናብ ኤርትራውያን ንምኽፋልን እዩ። በዚ መሰረት፡ ንኤርትራ እናተመላለስና ንሰራሕ ሓሙሽተን ዓመታት ብዘይምቁራጽ ክንሕግዝ በጺሕና ኣለና። እዚ ከኣ ቀሊል ዕማም ኣይኮነን፡ ብዙሕ ግዜን ዓቕምን ክእለትን እዩ ፈሲሱ። ሳላ ኩሉ መዳያዊ ምትሕግጋዝ ሚኒስትሪ ጥዕናን ሓካይም ሚኒስትሪ ጥዕናን ብዓብኡ ኩላ ሳላ ሰናይ ድሌትን ዘቋርጽ ምትሕብባርን መንግስቲ ኤርትራ፡ ዝተበገሰሉ ዕላማና ክንዕወተሉ ክኢልና ኣለና። ብኣሽሓት ዝቑጸሩ ኤርትራውያን ኣሕዋትና ብዝተፈላለየ ምዕቡል ሕክምናዊ ሓገዝ ካብ ሞትን ካልእ ኣሻቓሊ ሕማማትን ድሒኖም ናብራኦም ክገብሩ በቒዖም እዮም፡ በዚ ድማ ሕጉሳት ኢና። ብሕጂ'ውን ኣብ ተበጊሱ ዘሎ ዕዮ ኣብቲ ዝለዓለ ደረጃኡ ንምብጻሕ፡ እቲ ስራሕን እቲ ጻዕርን ብዝለዓለ ክንቕጽሎ ኢና። ብወገይ፡ ናብ ኣዝዩ ፍቱው ህዝብን ክሊማን ዘለዋ ኤርትራ መጺአ ሞያዊ ሓገዘይ ምብርካተይ፡ ሓጎሰይ ወሰን የብሉን" ክብል ገሊጹልና።

ክኢላ መብጣሕቲ ዓንዲ ሕቖ ዶ/ር ጆንን ክኢላ ኣስተዝዮ ዶ/ር ዘወን ድማ ኣባላት መበል 15 ዙር ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም ኩይኖም፡ ኣብ ሆስፒታላት ኦሮታን ሓሊበትን ብዘይኣቋርጽ ዝሃቡ ዘለዉ ኣገልግሎት ዝህቡ ዘለዉ እዮም። ንሳቶም፡ ክልቲኦም ሰብ ሓሳር ኩይኖም፡ ንኤርትራን ህዝባን ኣዝዮም ከምዘፈትውዎን ብሞያኦም ንኤርትራውያን ምሕካሞም ፍሉይ ሓጎስን ባህታን ከምዘፈጥረሎምን ብምግላጽ፡ ዝምድና ኤርትራን ቻይናን ብዝለዓለ ደረጃ ከምዝቕጽል ንምግባሩ ሕጂ'ውን ድጋፎም ከምዝሃልዩ ሓቢሮም፡፡ ክኢላ መብጣሕቲ ሓንጎል፡ ነውሮሎጂስት ዶ/ር ቻንግ ብወገኑ፡ ኣባል ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም ኩይኑ ንኤርትራ ምምጽኡን ንብዙሓት ሕሙማት ክሕክም ምብቃዑን ወሽጣዊ ሩፍታን ሓጎስን ከምዘፈጠረሉ ብምግላጽ፡ ሳላ'ቲ በበዝሑ ዝኸምብብ ዘሎ ምሕዝነትን ሽርክነትን ዝምድና ቻይናን ኤርትራን ንሪ ከምዝኸውን ሓቢሩ፡፡

ቀጺልና ዝተወከስናዮ ዶ/ር የሴፍ ተወልደ፡ ኣብ መወከሲ ሆስፒታል ኦሮታ ላዕለዋይ ክኢላ መብጣሕቲ እዩ፡፡ ንሱ፡ በበዮሙ ዝመጽኡ ኣባላት ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ክኢላታት ነውሮሰርጀሪ፡ ኦርቶፖዲክስ፡ ነውሮሎጂ፡ ፒድያትሪክስ፡ ካርዲዮሎጂ ወዘተ ከምዝነበሩ ጠቒሱ፡ እዚ ከኣ ኣብ ወሽጢ'ዚ 25 ዓመት ብዘይ ማጠን ብዙሕ ሞያዊ ተመኩሮ ናይ ምልውዋጥ መስርሕ ክኸይድ ከምዝሓገዘ ኣብሪሁ፡፡ ሳላ'ቲ በበዮሙ ዝተሰላሰለ ንጥፈታት ከኣ፡ ሕጽረታቶም በበግዚኡ እናተፈትሐ ክመጽእን ንጥፈታቶም ብዓወት ክዓሙን ከምዝኸኣለ ገሊጹ፡፡ ከም ኣካል ምትሕግጋዝ ተመኩሮ እውን፡ ብዙሓት ኤርትራውያን ሓካይም፡ በበግዚኡ ስልጠናታት ከምዝቐሰሙ ከምዘተግበረ ሓቢሩ፡፡ ኤርትራውያን ሓካይም፡ ምስቶም ቻይናውያን ክኢላታት ኣብ ግዝኣዊ ስራሓት መብጣሕትን ካልእን እናኣተዉ ክርእዩ ከመጽኡን ክዋስኡን ዕድል ስለዝረኸቡ ከኣ እቲ ናይ ምትሕግጋዝ መስርሕ ዕወት ምንባሩ ኣገንዚቡ፡፡ ዶ/ር የሴፍ ኣየይቡ፡ ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ክሳብ ዮብታት እናኸዱ ኣብ ኤርትራ ጊዶርሞ ዘለዉ ኣበርክቶን ሓገዝን ኣብ ልቢ ነፍሲ ወከፍ ክሕከም ዝመጽእ ኤርትራዊ ተዘኪሩ ዝተርፍ ዕወት ተግባር ምዃኑ ብምምልካት፡ ቁጠባዊ ወጻኢታት ናይ'ቶም ንደገ ከይዶም ክሕከሙ ዝዮብዑም ዝበሩ ዜጋታት ኣብ ምድሓን እውን ልዑል ተራ ከምዘተጻወቱ ኣገንዚቡ፡፡ ንቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም ካብ ካልኦት ናብ ኤርትራ እናመጽኡ ዝሕግዙ ጉጅለ ሓካይም ፍልዩ ዘብሎም ድማ፡ ሓደ ጉጅለ ንሓደ ዓመት ኣብ ኤርትራ ስለዝጸንሕ፡ ንሕሙማት ብቐጥታ ንምክትታልን ንምትሕግጋር ተመኩሮ ዝያዳ ዕድል ዝህብን ምዃኑ ኣብሪሁ፡፡

ሓደ ካብቲ ዕወት ወጽኢት ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ባህላዊ ኣፈዋውሳ ናብ ኤርትራ ንምትእትታው ዝተገብረ ጻዕሪ እዩ፡፡ እዚ ከኣ ምስቲ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ባህላዊ ኣፈዋውሳ እናተዛመደ ስለዝዘሰርሓሉ ኣብ'ዚ ግዜ'ዚ ዕወት ኩይኑ ዝቕጽል ዘሎ እዩ፡፡ ብመሰረት'ቲ ኣብ መንጎ ቻይናን ኤርትራን ኣብ መዳይ ሕክምና ዝተገብረ ናይ ምትሕግጋዝ ውዕል፡ ኤርትራውያን ኣባላት ሚኒስትሪ ጥዕና ንቻይና ከይዶም ከምዝመጽኡ ተገይሩ እዩ፡፡ ፊዝዮቴራፒስት ገብረሂወት ተኽለ ድማ ሓደ ካብኦም ኩይኑ፡ ኣብ 1998 ናብ ቻይና ከይዱ ብዛዕባ ባህላዊ መድሃኒት ቻይና ዘጽንዐ እዩ፡፡ ንሱ፡ ተማሂሩ ምስ ተመልሰ፡ ክሳብ ሎሚ ኣብ መወከሲ ሆስፒታል ኦሮታ ከም ሓላፊ ኣገልግሎት ፊዝዮቴራፒን ኣኩፓንቸርን ኩይኑ፡ በቲ ዝቐሰሞ ሞያን ክእለትን ዘገልግል ዘሎ እዩ፡፡

"ንዕለይ ወጽኢት ዝምድና ኤርትራን ቻይናን ኣብ መዳይ ሕክምና እየ" ዝበለ ፊዝዮተራፒስት ገብረሂወት ተኽለ፡ ኣብ'ዚ ዝሓለፈ ርብዒ ዘመን ቻይናውያን ኣብ ባህላዊ ኣፈዋውሳ ኣዝዮም ከምዝሰገሙን ክሳብ ባህላዊ ኣፈዋውሳኦም ብደረጃ ዓለም ቅቡል መድሃኒት (conventional medicine) ንምግባሩ ከምዝዘሰርሓሉን ጠቒሱ፡ እዚ ኣጉኡብ እዚ ኣብ ወሽጢ ሃገርና ኣትዩ ህዝብና ከም ዝሕከመሉን ተሞኩሮ ከም ዝቐሰምሉን ስለዝተገብረ፡ ዕወት ወጽኢት ተረኺቡዎ ምህላዉ ኣረዲኡ፡፡ ብዙሓት ዜጋታት'ውን ካብ ዘጋጠሞም መልመስትን ካልእ ሰንክልናታትን ሓውዮም፡ ሎሚ ኣብ ዝለዓለ ደረጃ ዝጽሒሑ ከምዝለዉ ኣብሪሁ፡፡

ወ/ሮ ምሕረት ተስፋልደት ተቐማጢት ዓዲ ጳውሎስ እያ፡፡ ሚልካ ተኽለወይኒ ድማ ጓል እያ፡፡ ሚልካ፡ ናይ ምኻድ፡ ምዝራብን ምርድዳእን ጸገም ሐዚዛ እያ ተወሊዳ፡፡ ኣብ ኣገልግሎት ፊዝዮተራፒን ኣኩፓንቸርን ንሓሙሽተ ዓመት እናተመላለሰት ብናጻ ስለዝተሓከመት ከኣ፡ ሎሚ ሚኻል ሓንቲ ካብቶም ኣሽሓት ተረባሕቲ ብምዃን ካብቲ ዝነበራ ጸገም ኣዚያ ተመሓይሻ፡ ተማሃሪት ሻዱሻይ ክፍሊ ኮይና ኣላ፡፡ ኣደኣ ወ/ሮ ምሕረት ንቻይናውያን ጉጅለ ሓካይምን ኣባላት ሚኒስትሪ ጥዕናን ስለቲ ዝገበሩላ ኩሉ መዳያዊ ሓገዝን ጻዕርን ምስጋንኣ ኣቕሪባ፡፡

ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ኣብ ወሽጢ'ዚ ዝሓለፈ ርብዒ ዘመን፡ ኣባል 2ይ ዙር ጉጅለ ሓካይም ዝኾነት ኣባሎም ታንግ ሽሮንግ ብሓደጋ ማኪና ተፈልያቶም እያ፡፡ ታንግ ሽሮንግ ከም ተርጓሚት ኩይና ምስቲ ጉጅለ ሓካይም ንኤርትራ ኣብ ዝመጽኣትሉ እያ፡ ኣብቲ ናይ ሓደ ዓመት ጸንሒታ ኣብ ኤርትራ ሓደጋ ማኪና ኣጋጢሙዋ ሞይታ፡ ኣብ ኤርትራ ድማ ተቐቢራ፡፡ ክቡር ፕረዚደንት ኤርትራ ኣቶ ኢሳይያስ ኣፈወርቂ ድማ ብስም መንግስትን ህዝብን ኤርትራ ሓዘኑ ገሊጹ፡፡ ኣብቲ ዝኽሪ ናይ ርብዒ ዘመን ድማ፡ ንዓኣ ናይ ምዝኽር መደብን ዕምባባ ናይ ምንባር ስነ ስርዓትን ተኻዪዱላ ነይሩ፡፡

ዶ/ር የሴፍ ተወልደ

መበል 15 ዙር ቻይናውያን ጉጅለ ሓካይም፡ ትማሊ ምሸት ሳልሳይ ሰዓት ሰዓታት ሰበስልጣን መንግስቲ ግንቦርን ከምኡ'ውን ሓለፍቲ መሻርኽቲ ማሕበራትን ኣባላት መንግስቲን ኣብ ዝተረኽብሉ ዝኽሪ ብዓራዊ ኣያብልዩ ኣብ ኣስመራ ፓላስ ብናይ ድራር እንግዶት ጸንቢሉ፡፡ ሚኒስተር ጥዕና ኣሚና ኑርሑሴን ከምኡ ድማ ፈጻሚ ጉዳያት ኤምባሲ ቻይና ኣብ ኤርትራ ሚስተር ዳይ ዴማኦ ኣብቲ ኣጋጣሚ መግለጺ ኣሰሚዖም፡፡ ከምኡ'ውን

ዶ/ር ቻንግ

ካብ ኮሚሽነር ጥዕና ዞባ ሄናን ሚስተር ካን ቸንቸን ዝተላእከ ዓወት ናይቲ መደብ ዝምን መልእኽቲ ድማ ብመራሒ መበል 15 ዙር ጉጅለ ቻይናውያን ሓካይም ኣብ ኤርትራ ፕሮፌሰር ጃን ሊደዮ ተነቢቡ፡፡

The 4th batch of Chinese medical team to Eritrea
The 5th batch of Chinese medical team to Eritrea
The 6th batch of Chinese medical team to Eritrea
The 7th batch of Chinese medical team to Eritrea
The 8th batch of Chinese medical team to Eritrea
The 9th batch of Chinese medical team to Eritrea

ሎሚ ኣብ ERI-TV

ሰዓት	መደብ
12:00	ሃገራዊ መዝሙር
12:02	ድራማ
12:30	ዜና (ትግርኛ)
12:50	ዜና ስፖርት
12:55	ልዝብ መንእሰያት
13:30	ዜና (ዓረብ)
13:45	ለሰ ስፖርት
15:15	FILM
16:40	ፍረ ጻዕሪ
17:00	ዜና (ትግርኛ)
17:15	ደርፌ
17:30	ዜና (ዓረብ)
17:40	ዶክተራት ኣብ ስቱድዮ (ድግግ)
18:30	ሰሙናዊ ፍጻሜታት ስፖርት
19:20	ሃሎ ቀልዑ
20:00	ዜና ትግረ
20:15	ዶክመንታሪ
21:00	ዜና (ትግርኛ)
21:25	እንዳ ዘማም
22:00	ዜና (ዓረብ)
22:10	መደብ ኣቓልቦ
22:30	ዜና (እንግሊዝ)

ዕብየት ትምህርቲ ጽሙማን - ኣካል ሃገራዊ ምምዕባል ዓቕሚ ሰብ

ገርጊስ ፍቓድ

ቀዳማይ ክፋል

ታሪኻዊት ቤት-ትምህርቲ ጽሙማንኽረን፡ ካብቲ ዝተማስረተትሉ እዋን ኣብ መበል 67 ዓመት ዕድመኣ፡ ካብቲ ዝጸንሓቶ ናይ መባእታ ደረጃ ለምዚበን ኣብ ዓመት-ትምህርቲ 2022-2023 ናብ ማእከላይ ደረጃ ዓብያ ኣላ። እታ ቤት-ትምህርቲ፡ ካብ ናይ ወልቂ ምሕደራ እውን ናብ ናይ መንግስቲ ምሕደራ ብምስግጋራ - ካልእ ታሪኻዊ ነጥቢ መቐየሮ እዩ።

መንግስቲ ኤርትራ፡ ካብ ጽባሕ ናጽነት ጀሚሩ ፍሉይ ኣተኩሮ ብምሃብ ብዕቱብነት ካብ ዝሰርሖም ንጥፈታት ማሕበራዊ ኣገልግሎት፡ ትምህርቲ ካብቶም ብቐዳምነት ዝጥቀሱ ሓደ እዩ። ክሳብ ዓመት-ናጽነት ብደረጃ ሃገር ዝጸንሐ ህጹጽ ትሕተ-ቅርጺ ትምህርቲ ኣዝዩ ድሩትን ብኣጻብዕቲ ዝቑጸርን እዩ። ብዓይነት ይኹን ብበዝሒ፣ ምህሮ ትምህርትን ኣብያተ-ትምህርትን ኣዝዩ ድሩት እዩ ነይሩ። መንግስታዊ ልምዓውን ስሩዕን ኣብያተ-ትምህርቲ ከምቲ ዝድለ ኣብ ዘይብሉ መድረኽ፡ ብዛዕባ ኣካላዊ ስንክልና ይኹን ካልእ ጸገማት ዘለዎም ዜጋታት ዝሓሊ ትካል ትምህርቲ ምሕሳብ ኣጸጋሚ እዩ ዝነበረ።

ኣቶ ወልደሚካኤል

ቤት-ትምህርቲ ጽሙማንኽረን፡ ብሓልዮት ስዊድናዊ ቀሺ ኣለ ሻገር ዝተማስረተት ኮይና፡ ካብ ፊንላንድ ብዝመጸኣት ሚስዮናዊት መምህር ኢልሲ ሩዝ - ኣብ 1955 ኣብ ፕላሶ ሪጋ ኣብ ናይ ክራይ ገዛ ኢያ ጀሚራ። እዛ ታሪኻዊት ቤት-ትምህርቲ እዚኣ ኣብቲ እዋን'ቲ ብደረጃ ኣህጉር ኣፍሪቃ ኣብ ሳልሳይ ደረጃ እትስራዕ ክትከውን እንከላ፡ ብደረጃ ምብራቕ ኣፍሪቃ ከኣ ፋልመይቲ እያ። ቀለማዊ ስሩዕ ዘመናዊ ትምህርቲ ኣብ ኣዝዩ ትሑት ደረጃ ኣብ ዝነበረሉ መድረኽ፡ ንጽሙማን እተገልግል ቤት ትምህርቲ ምህናጽ ኣዝዩ ዘርእምን ብርቂ ነገርን እዩ ነይሩ። ከረንን ከባቢኣን ኣብ ታሪኽ ምጅማርን ምምስራትን ቀለማዊ ትምህርቲ ሃገርና፡ ምስ ምትእትታው ሚስዮናውያን ናይ ቀዳምነት ዕድል ዝረኸበ ከባቢ ምኳኑ ይፍለጥ።

ኣመሰራርታ ቤት-ትምህርቲ ጽሙማን፡ ብናይ ሓደ ወልቀሰብ ሰናይ ድሌትን ሓልዮትን ዝተበገሰት ኢያ። ኣብ 1940ታት ኣብ ኤርትራ ተመዲቡ ዝነበረ ስዊድናዊ ወንጌላዊ ቀሺ ኣለ ሻገር፡ ናይ ኢጋጣሚ ነገር ወይዘሮት ፍቓዱ እትበሃል ናይ ገዛ ሰራሕተኛኡ ጽምምትን ትከርትን ነበረት። ናይ ስድራኣ ድሕረባይታ ከኣ ሕማቕ ኢጋጣሚ ኮይኑ ክልተ ኣሓታ ነይኣ ጽሙማን፡ ወላዲኣን ድማ ኣብ ህጻንነተን ካብዛ ዓለም ብሞት ስለዝተፈልየ ብዘኽትምና ዝኣበራ ወጹዓት ብምንባረን፡ ወላዲቶን ንዕኤን ንምእላይን ንምዕባይን ተዓሲባ እትሰርሖ ጸገማቲ ምኻና ተገንዘበ።

በዚ መሰረት፡ ብዘይካ እዘን ብቐረባ ዝፈለጠን ሰለስተ ኣሓት ካልኦት'ውን ተመሳሳሊ ጸገም ዘለወን ዘለዎምን ግዱያት ክህልዉ ከምዝኽእሉ ብምሕሳብ፡ ነዚ ጸገም'ዚ ንምፍታሕ ተባዕን ዕዉትን ተበግሶ ወሰደ።

"ሰብ ንምርዳእ፡ ሰብ ምዃን ጥራይ እኹል እዩ!" ዚብል ልሙድ ጥቕሲ ግብረ ሰናይ ኣሎ። ሰናይ ተግባር ከኣ ወገኑ ዓሌት ይኹን ሃይማኖት ዘይፈሊ፡ ብሰብኣዊ ሕልና ዘድረኾ ተግባር እዩ። ቀሺ ኣለ ኣብ 1947 ብዕረፍቲ ንዓዱ ስዊድን ኣብ ዝተመልሰሉ ህሞት፡ ምስ ብዙሓት ካልኦት ግዱሳትን ብምርድዳእ (Deaf African Mission)'ኣፍሪቃዊ ሚስዮን ንጽሙማን' ዝብል ማሕበር ብምምስራት፡ እዛ ቤት ትምህርቲ'ዚኣ ከም እትጀመር ተገይሩ።

እታ ናይ መጀመርያ ቤት-ትምህርቲ ጽሙማን፡ ኣብ ሕምብርቲ ከተማ ከረን ኣብ ፕላሶ ሪጋ ብክራይ ብዓሰርተ ተማሃሮ እያ ጀሚራ። ነዊሕ ከይጸንሐ ግን እቲ ጉዳይ ቀላሕታ መንግስቲ ስለዝረኸበ፡ ናይ ሽው መንግስቲ ፌደረሽን ኤርትራ ምስ ኣመሓዳሪ ኣውራጃ ብምርድዳእ፡ እታ ቤት ትምህርቲ ባዕላ እትውንኖ ቦታ ክወሃቦም ሓሳብ ቀረበ። በዚ መሰረት ብሰናይ ድሌት ናይ ሽው (ኮሞርያቶ) ኣመሓዳሪ ኣውራጃ ሰንሒት ዝነበሩ ደግያት እምባየ ሃብቱ፡ ብ1955 ኣብ ከባቢ ቤት-ትምህርቲ ካልኣይ ደረጃ ከረን ኣብ ትሕቲ ሶሚናዊ ወገን ፎርቶ ናይ ወተሃደራት ጣልያን ዝነበረ ጥንታዊ ገዛውቲ ብምጽጋኑ፡ ንጽሙማን ዘገልግል ቤት ትምህርትን መንበርን ተዋሃበ። እዛ ቤት ትምህርቲ ብወግዒ ኣብ ዝተኸፍተትሉ ጽምብል፡ ሃጸይ ሃይለስላሴ እውን ተሳቲፉ ነይሩ።

ምስ ግዜ እቲ ጠለብ ትምህርቲ ጽሙማን ብኣዝዩ ዝተዓጸፈ መጠን እናዓበየ ስለዝኸደ፡ ብማጣኡ ናይ ገለ ወሓሉዓት ጠለብ ፍታሕ ዝረኸበሉ ባይታ ንምጥጣሕ ብ1968 ዓም ኣብ ሶሚናዊ ጫፍ ከተማ ከረን ኣብ ከባቢ ደዓሪ ንተመሃሮ ዘገልግል ሰፊሕ መኻዝን ዘለዎ ጃርዲን፡ መማሃሪ ክፍልታትን መደቀሲን ከምኡ'ውን ናይ መማህራንን ሰራሕተኛታትን መንበሪ ኣብያትን ዘጠቓልለ ዘመናዊ ህንጻ ተሰርሐ።

ቤት ትምህርቲ ጽሙማን ኣብ መጀመርያ ዝተማስረተትሉ እዋን፡ ካብ ቀዳማይ ክፍሊ ጀሚራ በብዓመቱ ምስ ምውሳኽ ደረጃ ክፍሊ ተማሃሮ እናዓበዮትን ሓደ ክፍሊ እናወሰኸትን ክሳብ ሓሙሻይ ክፍሊ በጺሓ፣ ካብኡ ንላዕሊ ግን ኣይቀጸለትን። በዚ መሰረት ኣካዳምያዊ ትምህርቲ ካብ 1ይ ክሳብ 5ይ ናይ መባእታ ደረጃ ዘጠቓልል ኮይኑ፣ 5ይ ክፍሊ ዝወድኡ ተማሃሮ ከኣ ናይ ሓደ ዓመት ናይ ኢደ-ጥበብ ሞያዊ ስልጠና ተዋሂቡዎም እያም ናብቲ ሕብረተሰብ ዘጸንበሩ።

ቤት ትምህርቲ ጽሙማን ከረን፡ ናይ ተማሃሮኣ ኣገልግሎት ትምህርቲ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ክሳብ ትምህርቶም ዝዛዘሙ መንበሪኦም እውን እተጠቓልል ኣሕዳሪት ቤት ትምህርቲ ስለዝኾነት፡ እትሕዞ ዓቕሚ ሰብ ኣዝዩ ድሩት እዩ። ኣካዳምያዊ ትምህርቶም ወዲኦም ብኢደ-ጥበብ ዝሰልጠኑ ክፋኣው። እንኸለው ዓመታዊ ናይ እትቕበሎም ሓደስቲ ጀመርቲ ተማሃሮ ብዝሒ፡ 12 ጥራይ እዩ። እቶም ዚ ዕድል'ዚ ዘረኽቡ ተማሃሮ፡ ንሓሙሽተ ዓመታት ዝኣክል ተመዝጊቦም ተርታኦም ክሕልዉ ድሕሪ ምጽናሕ፡ ዕድሚኦም ካብ 12 ዓመት ንላዕሊ ምስ ኮነ እዮም ዘጸንበሩ። ብዙሓት ከኣ ኣብ ትጽቢት ጥራይ እናነበሩ እቲ ዕድል ከይበጽሖም ዕድሚኦም ልዕሊ ዓቕሙ-ኣዳምን ዓቕሙ-ሄዋንን ሓሊፉዎም ዝተርፉ ኣለው።

ኣብቲ እዋን'ቲ፡ ብደረጃ ሃገር ካብ 30 ሽሕ ክሳብ 40 ሽሕ ዝኾኑ ጽሙማን ከም ዘለዉ ይግመት። ካብ'ዚ ናይ ዓሰርተታት ኣሽሓት ብዝሒ ዓመታዊ 12 ሰባት ጥራይ ምቕባል እምበኣር፡ ዳርጋ ከም ዕጫ ሎተሪ ዝኾመት - ብሚኢታዊት እውን ከተጸጽሮ ዘጸግም ቁጽሪ እዩ። ኣብ'ዚ እዋን'ዚ ተመዝጊቦም ናይ ዕድል ተርታኦም ዝጸበዩ ዘለዉ 230 ጽሙማን ዜጋታት ኣለዉ። ካልኦት ኣማኢት ኣሽሓት ከኣ ዘይተመዝገቡ፣ ተርታ ዘይሓዙን ተስፋ ዝቖረጹን ኣለዉ። ብዘይካ'ዚ እውን ብሰንኪ ለበዳ ኮሮና ቫይረስ ብዝጋጠመ ምምዛብል ኣብ ዝሓለፈ ዓመት (ዓመት ትምህርቲ 2021 – 2022) ከኣ'ኳ ዚግበኦም ተማሃሮ ኣይተመዝገቡን።

ቤት ትምህርቲ ጽሙማን ከረን፡ ኣብ'ዚ ሕጂ ተደኲናትሉ ዘላ ቦታ ጥራሕ ካብ 1968ን ጀሚራ - ናይ ልዕሊ ፍርቂ ክፍለዘመን ዕድመ እኳ እንተሃለዋ፡ ከምቲ ኣቐዲሙ ዝተጠቕሰ ካብ ናይ መባእታ ደረጃ ኣይሓለፈትን። ካብ ዝተማስረተትሉ ክሳብ'ዚ እዋን'ዚ፡ ከም ናይ ወልቂ ቤት ትምህርቲ ኣብ ትሕቲ ምምሕዳር ወንጌላዊት ሉተራዊት ቤተ ክርስትያን ዝጸንሐት ኮይና፡ ለምዚበን ግን ኣብ ዓመት ትምህርቲ 2022–2023 ናብ ምሕደራ መንግስቲ ተሰጊራ ኣላ።

ከም ርእሰመምህር ናይ'ዛ ቤት ትምህርቲ ተመዚዙ ዘሎ መምህር ተስፋብርሃን መንግስ፡ ብዛዕባ'ቲ ህልው ኩነታትን ንጥፈታትን ናይ'ታ ቤት ትምህርቲ ኪገልጽ እንከሎ፡ "ምስ ኣቦራት መማህራንን ኣቦላት ስታፍን ብዘበርናዮ ገምጋማዊ ዘተ መሰረት፡ ምስ ሓለፊ ጨንፈር ሚኒስትሪ ትምህርቲ ዞባ ዓንሰባ መምህር ክፍላይ ዓንደሚካኤል ብምርድዳእ ለምዚበን ናይ ማእከላይ ደረጃ ትምህርቲ 6ይን 7ይን ክፍልታት ከፊትና ኣሎና። እዚ ሓበሬታ'ዚ ብደረጃ ሃገር ስለዝተዘርግሐ መባእታን ሞያዊ ስልጠናን ዛዚሞም ተፋንዮም ዝነበሩ ተማሃሮ ናይ'ዛ ቤት ትምህርቲ'ዚ፡ ብበዝሒ መጺኦምና። ክንሕዞ እንኽእል ዓቕሚ ድሩት ስለዝኾነ ግን፡ ኣብ ክልቲኡ ክፍልታት ብድምር 23 ተማሃሮ መዝጊብና ስሩዕ ትምህርቲ ጀሚርና ኣሎና" ኢሉ።

መንግስቲ ኤርትራ፡ 'ትምህርቲ ንኹሉ' ዚብል ጽኑዕ መትከል ኣብ ግብሪ ንምውዓል፡ ዕድመን ጾታን ከይፈለየ ዋላ ነቶም ስሩዕ ናይ ትምህርቲ ዕድላት ዝሓለፎም ዜጋታት ብመደብ ዓረየት፣ ምጥፋእ መሃይምነት፣ ትምህርቲ ንዓበይቲ፣ ኣካላዊ ይኹን ኣእምሮኣዊ ስንክልና ዝለዎም ዜጋታት እውን ብዝተኻእለ መጠን ከም ዓቕሞም ተቛደስቲ ናይ'ዚ ዕድላት እዚ ክኾኑ ብዕቱብ ይሰርሓሉ ባይታ የጣጥሕ ኣሎ።

ሓደ ጽሙም ዜጋ፡ ብዘይካ እታ ናይ ምስማዕ ጸገም ከም እቲ ካልእ ኣካላቱን ህዋሳቱን ምሉእ ስለዝኾነ፡ ካብቲ ተራ ሰብ ዝፈልዮ የብሉን። ከም ኩሉ ሰብ ክሰርሕ፡ ክበርክት፡ ክዕምድ፡ ክፍር. . . ኣብ ኩሉ ማሕበራውን ናይ መትከሮን መዳያት ህይወት ከም ሰብ ክኾኦ ከምዝኽእል ብግብሪ ዝተረጋገጸ ሓቂ እዩ። ዝኾነ ዝሰምዕ ሰብ ክገብሮ ዝኽእል ንጥፈታት ኪገብር ጸገም የብሉን።

ኣብ ሕብረተሰብና ከም ዓቢ ብድሆን ጸገምን ዝርአ፡ እቲ ምስ ጽሙማን ክግበር ዚኽእል ሜላ ምብህሃል (communication) እዩ። እዚ ጸገም'ዚ ግን ብቐሊሉ ክፍታሕ ዝኽእል ምዃኑ ብግብሪ ይረአ ኣሎ። ንቕሓት፣ ድሌትን ተበግሶን እንተሃልዩ እቲ ሓበራዊ መረዳድኢ ዝኾነ ቋንቋ ምልክት፡ ኩሉ ሰብ ክለምዶን ክርድኦን ዝኽእል እዩ። ነቲ ናይ ምብህሃል ጸገም ንምፍታሕን ተጸሊኡ ንምውጋድ፡ እቶም እንሰምዕ ምስ'ቶም ዘይሰምዑ ኣሕዋትና ብሓበራዊ ቋንቋ ክንረዳዳእ ብዘወሃይትን ተግዳስነትን ክንመሃር የድለ። ንሕና ናይ ምስማዕ ጸገም ስለዘይብልና፡ ንሕና ኢና ነቲ ናቶም ክንመሃሮ ዘሎና። ምኩራት መማህራን ከምኡ'ውን መማሂሪ መሳለጥያታት፣ መማሂሪ ፊደላትን መዘበ ቃላትን ተዳልዩ ስለዘሎ፡ እቲ ትምህርቲ ከበድ ኣይኮነን።

ሃገራዊ ማሕበር ጽሙማን ኤርትራ እውን፡ ብደረጃ ሃገር ንጡፍ ጨናፍር ብምምዳብ፡ ካብ ስሩዕ ትምህርቲ ወጻኢ ብዘተፈላለየን ውዱብን ኣገባብ ቋንቋ ምልክት የምህር ስለዘሎ፡ እቲ ንቕሓትን ኣፍልጦን ሕብረተሰብ ብዘተዓጻጸፈ ደረጃ ዓብዩ ኣሎ። ጉድኒ-ንጉድኒ ናይ'ዚ ንቕሓት እዚ ከኣ እቲ ኣብ ከረን ጥራሕ ተሓጺሩ ዝነበረ ቤት ትምህርቲ ጽሙማን፡ ብደረጃ ሃገር ኣብ ካልኦት ዞባታት እውን ክትግበር ወጥኡ መደብ ተታሒዙ ከምዘሎ ኣቦመንበር ሃገራዊ ማሕበር ጽሙማን ኤርትራ ኣቶ ወልደሚካኤል ሰኣለ ይሕብር። በዚ መሰረት፡ ኣብ ኣቓርደት ተጀሚሩ፣ ኣብ ደቀምሓረን ቦርዲን ማይ-ሓብርን እውን ኣብ ምብጋስ ደርኒሑ።

እዛ ብወንጌላዊት ሉተራዊት ቤተ-ክርስትያን ክትመሓደር ዝጸንሐት ቤት ትምህርቲ ጽሙማን ዝተማስረተትሉ ቀንዲ ዕላማ፡ ጽሙማን ከም ኣካል ሕብረተሰብ መጠን ካብ መሰረታዊ ትሑት መነባብሮን ሕሰምን ንኽንጸሉ፣ ብትምህርትን ሞያን ስልጠናን ናይ ወለዶም ሕብረተሰቦምን ጾር ካብ ምዃን ተገላጊሎም፡ ርእሶም ከምዝኽእሉ ንምግባር እዩ። እንተ ተማሂሮምን ሰልጢኖምን ከኣ፡ ኣፍረይቲ ዜጋታት ብምዃን ከም ኩሉ ዜጋ ኣብ ኩሉ ንጥፈታት

መም.ተስፋብርሃን

ሕብረተሰብ ተሳቲፍቲ ክኾኑ ዝእገዶም ኣይኮነን። ብግብሪ ከም ዝተራእየ እውን መብዝሕትኦም ናይ ትምህርትን ስልጠናን ዕድል ዝረኸቡ ጽሙማን፡ በሎሕትን ኣዝዮም ንጡፋትን እዮም።

ቤት ትምህርቲ ጽሙማን ከረን፡ ብደረጃ ሃገር ካብ ኩለን ዞባታትና ብዘይዝኾነ ኣፈላላይ፡ ጓል/ወዲ ብዘርታ ንዝተመዝገቡ ተማሃሮ ትቕበል። ንቕሓትን ኣፍልጦን ሕብረተሰብ እናበረኸ ብዝኸደ መጠን ከኣ እቲ ጠለብን ድሌትን ዝዕዳ እናዓበየን ጸቕጢ እናፈጠረን ስለዝኸደ፡ ከም መቐጸልታን ተሓጋጋዚትን ናይ'ዛ ቤት-ትምህርቲ፡ ማንታኣን ካልኣይታን ኣብ 1988 ዓም ኣብ ኣስመራ ተማስረታ ስሩዕ ኣገልግሎት ኣብ ምሃብ ትርከብ።

ብሓፈሻኡ ክረአ እንከሎ፡ እቲ ኣካዳምያውን ሞያውን ትምህርቲ ተመሳሳሊ እኳ እንተኾነ፡ ኣብ ምሕደራ እታ ናይ ከረን ኣሕዳሪት (ቦርዲን) ክትከውን እንከላ፡ እታ ናይ ኣስመራ - ተማሃሮ ምስ ቤተሰቦምን ኣዘማድዶምን እናነበሩ ንኣገልግሎት ትምህርቲ ጥራሕ እናተመላለሱ ዝመሃሩላ እያ። ልክዕ ከም'ቲ ካልእ ስሩዕ መዓልታዊ ትምህርቲ ሃገርና። ስለ'ዚ ኣሕዳሪት ብዘይምኻና፡ እታ ቤት ትምህርቲ ዓመታዊ እትቕበሎም ብዝሒ ተማሃሮ፡ ብተዛማዲ ካብ ናይ ከረን ዝበዝሑ እዮም።

እዛ ቤት ትምህርቲ፡ ምስ'ቲ ናይ መባእታ መደብ ብተወሳኺ ናይ መዋእለ ህጻናት ኣገልግሎት እውን ስለዘለዋ፡ ዕድሚኦም 5 ዓመት ዝመልኡ ጽሙማን ህጻናት፡ ብኡ ናይ ትምህርቲ ዕድል ይረኽቡ ኣለዉ። ካብ ዓመት ትምህርቲ 2022–2023 ጀሚራ ከኣ፡ ብማዕረ ከም'ታ ናይ ከረን ናብ ማእከላይ ደረጃ ዓብያ ብምህላዋ፡ ናይ ምስማዕ ጸገም ዘለዎም ዜጋታት ዝሰፍሐን ብሩህን መጻኢ ዕድል ትምህርቲ ተጣጢሑሎም ደርኒሑ።

ባህልን ስነ-ጥበብን

ኤፍረም ሃብተጽዮን

“ሜዳ፡ ኣለም-በቓኝ፡ ሜዳ”

ዓርቢ 14 ጥቅምቲ 2022፡ ብተጋዳሊት ኣብርሀት የማነ ዝተጻሕፈት፡ ንታሪኽ ህይወታ ኣብ ገድሊ፡ ኣብ ቤት ማእሰርቲ ኣለም-ብቓኝ እንድሕና ኣብ ገድሊ እተዘንቱ - “ሜዳ፡ ኣለም-ብቓኝ፡ ሜዳ” - ዘርእስታ መጽሓፍ ምስ ህዝቢ ተላልያ ነይራ። ኣብዚ ታሪኽን ዓይነታዊ ኣዘናትዋ፡ ብፍላይ ድማ ዛንታ ሰብ ወዕሎ፡ ተዋሓዱዋ ዘሎ እዋን፡ ምሕታም ናይታ መጽሓፍ መመላእታ ኮይኑ ጌና ማንካ ዘይተላዕሎ ማስተማክር ታሪኽና'ዩ ክበሃል ይከኣል። ንሎሚ ኣብዚ ዓምዲ፡ ኣብ መደብ ምልላይ ናይታ መጽሓፍ፡ ብኽልተ ሞያውያን ካብ ዝቐረበ ሓበሬታ ገለ ክፋሉ ነቕርበልኩም።

*****

ጓል የማነ ነዛ መጽሓፍ'ዚኣ ብምድላው፡ ታሪኻ ጥራይ ኣይኮነትን ኣዘንትያ፤ ኣብ ግምጃ ሰነጽሑፍ ሃገርናን ምስናድ ታሪኽ ህዝብናን ሃገርናን ምቕሉል ኣበርክቶ ገይራ ኣላ።

ንሕና ኤርትራውያን ፍሱ-ወከፍና፡ “ንባልና ታሪኽ ኢና” ክንብል እኽእል። ምስቲ ሃገርና ዝሓለፈቶ ብዙሕ ፈታኒ መድረኻትን መሪር ቃልሲን (ቅድሚ ናጽነት ይኹን ድሕሪ ናጽነት) ዳርጋ ነፍሲ-ወከፍ ኤርትራዊ ዘሕለፎ ህይወት ዓቢ መጽሓፍ ክኸውን ዝኽእል'ዩ። ግን ከኣ፡ ሰብ ታሪኽ እምበር ጸሓፍቲ ታሪኽ ኣይኮንናን። ዛጊት ዝተጻሕፈ ምስ ሰፊሓት ታሪኽና ክወዳደር እንከሎ፡ ንጣዘብ ካብ ማይ ባሕሪ እዩ። ብፍላይ ዝተጻሕፈ ውልቀ-ታሪኽ እንተሎ፡ ኣዝዩ-ኣዝዩ ውሑድ'ዩ።

ሓንቲ ብዙሕ ግዜ ዝደጋገም “ሓደ'ኳ ታሪኽ ክጽሕፉ ዘኽእል የልቦን” እትብል ጥቕሲ ኣላ። እዚ ኣበሃህላ'ዚ... ዛንታ ደቂሰብ፡ ታሪኽ ሕብረተሰብን ሃገርን ዛንታ ሓደ መዋእልን ወለዶን፡ ብሓደ ጸሓፊ ኣብ ሓደ መጽሓፍ ክትረኽ ከም ዘይክእል ንምግላጽ ዝተባህለ'ዩ። ታሪኽ ሃገርን ሕብረተሰብን፡ ጠቕለልካ ኣብ ሓደ መጽሓፍ ወይ ብሓደ ዓይነት ቅዲ ጽሑፍ ክትገልጾ ፍጹም ዘይከኣል'ዩ። ታሪኽ ብምምልላእ፡ ማለት፡ ብንኣሽቱን ዓበይትን ኣበርክቶ ናይ ብዙሓት፤ ብዝተፈላለየ ስነ-ጥበባዊን ስነ-ጽሑፋዊን ቅዲታት ኣቀራርባ... እዩ ክግለጽ ዝከኣል።

ኣብ ዓውዲ ስነ-ጽሑፍ፡ ታሪኽ ብብዙሕ መልክዕት ክጸሓፍን ክስነድን ይኽእል። መጽናዕታዊ ጽሑፍ፡ ሓደ ቅዲ ኣጸሓሕፋ ታሪኽ እዩ። እዚ ቅዲ'ዚ፡ ኣብ ሓፈሻዊ ፖለቲካዊ፡ ወተሃደራዊ፡ ቁጠባዊ፡ ባህላዊን ማሕበራዊን መዳያት ናይ ታሪኽ፡ ኣብ ሰፊሕ ሓበሬታ፡ ኣሃዛትን ጭብጢታትን ኣብ ግደ ላዕለዋት መራሕቲን ወሰንቲ ኣካላትን ዘድህብ'ዩ። ኣብ ፍሉይ ፍጻመታትን ውዕሎታትን ዝቘንጠ ናይ ሓብር ነዋሕቲ ዛንታታት (ኖቨል) ከምኡ'ውን ሓጸርቲ ዛንታታት ከኣ፡ ኮይኑ ሓፈሻዊ ታሪኽ ምልኣት ዘውስኽሉ፡ ካልእ መልክዕ ኣጸሓሕፋ ታሪኽ እዮም። ኣብ ሓቀኛ ታሪኽ መሰረት ዝገበረ ብልቢ-ወለዳዊ ገጸ-ባህርያት ዝቐውም መጽሓፍ'ውን እንተኾነ፡ ሓደ ኣገባብ ኣዘናትዋ ታሪኽ'ዩ።

ከምዚ ኣብርሀት ኣዳልያቶ ዘላ ታሪኽ ህይወት ወይ ውልቀዛንታ (Autobiography) ድማ፡ ካልእ ፍሉይ ዝኾነ ቅዲ ኣጸሓሕፋ ኾይኑ፡ ብመገዲ ውልቀሰብ፡ ዝተፈላለየ ፍጻመታት ዘዘንቱ እዩ። እዚም ዝተጠቕሱን ዘይተጠቕሱን ቅዲታት ሰነዳ ታሪኽ፡ ኩሎም ብልሜታቶም ሕጽረታቶም ኣለዎም። ዘለዎም ሃጓፋት ተመላሊኦም ከኣ፡ ንታሪኽ ብምልኣት ክገልጹዎ ይኽእሉ። ናይ ታሪኽ ሃጓፍ ካብ ዝምልኡ ዓይነት መጻሕፍቲ ሓደ እምበኣር፡ ታሪኽ ህይወት (Biography) እዩ።

ሰብን መድረኻን ሓለፍቲ እዮም። እቲ ዝተርፍ ታሪኾም ጥራይ እዩ። ንሱ'ውን እንተ ተሰኒዱ። ገድሊን ማሰገደላቱን ኩሉ ህይወት ቤት-ማእሰርቲ ኣለም-ብቓኝ ኣብ ሓደ እዋን ቀንዲ ዛዕባ ወግዕና ከም ዘይነበረ፡ ሎሚ ሳሕቲ ዝልዓል ዛንታ'ዩ። ርግጽ'ዩ ዝኸርታቱ ገና ኣብ ኣእምሮ ብዙሓት ድሙቕ ኣሎ። ዝኸሪ ናብ ጽሑፍ እንተ ዘይሰጊሩ ግን፡ ምስ ግዜ እናሃሰሰ፡ መውዳእታ ምቕሃሙ ኣይተርፍን። ነዚ ብምግንዛብ፡ ደራሲት ኣብርሀት የማነ፡ ውልቀ-ታሪኻ፡ ኣብ ግምጃ ሃገራዊ ታሪኽን ስነ-ጽሑፍን ንምውሳኽ ዘወሰደቶ ተበግሶ ዝምጐስ'ዩ።

ሓቀኛ ዛንታ ውልቀሰብ (Autobiography)፡ ወኪሉ ሓደ ታሪኻዊ መድረኽን በቲ መድረኽ'ቲ ዝተጸልወ ዕሜ ሰባትን እዩ። መጽሓፍ፡ “ሜዳ፡ ኣለም-በቓኝ፡ ሜዳ”፡ ኣብ እዋን ስትራተጂያዊ ምዝላቕ፡ ተጋዳሊት ኣብርሀት የማነ ኣብ ዓውደ-ውግእ ቈሲላ ኣብ ኢድ ጸላኢ ድሕሪ ምውዳቓ፡ ኣብ ኣብያተ-ማእሰርቲ ዘሕለፈቶ ህይወት ዝትርኽ እዩ። ኣብርሀት፡ ኣብ መጽሓፋ ኣዘንትያቶ ካብ ዘላ እቲ ዝበዝሐ ናይ ቤት-ማእሰርቲ ተመክሮኣ ኾይኑ፡ ዛንታኣ ካብ እዋን ንእስነት ስለ ዝጀመረ፡ ኣብ መፋርቕ 70ታት፡ ምስ ምኽራር ግፍዒታት ጸላኢ ምዕባሌታት ሰውራ፡ ኣብ መላእ ኤርትራ፡ ኣውራ ድማ ኣብ መንእሰያት ኣስመራ ዝተኻዕወረ ሓያል ናይ ምቅላስ መንፈስን ሃገራውነትን፤ ህይወት ገድሊ፡ ጣዕሙን ምረቱን፤ ባህርያት ሰባት፤ ዝተፈላለየ ዘስሕቕን ዘርግምን ኣጋጣሚታትን ናይ እዋኑ ወግዒታትን ስለ እተዘንቱ፡ ንድሕሪት መሊሱ መንእሰያት ኤርትራ ኣብ ሓደ መድረኽ ንዝሓለፉዎ ብዓይነቱ ፍሉይ ዝበለ ህይወት እተዘኻኽር ሰሓቢት መጽሓፍ'ያ።

ውልቀ-ታሪኽ፡ ዝዓበየ ብልጫኡ፡ ዛንታ ምንጋሩ ጥራይ ኣይኮነን። ሰባት ንዝገጠሞም ብድሆታት ከመይ ሓሊፎሞ እናተረኸ፡ መድረኽ ዝፈጠሮ ጸገማት ኩሉ ዕድላት ናብ ረብሓኦም ክቕይሩዎ ዝኸኣሉሉ ጻዕርን ተባላሓትነትን ስለ ዘርኢ፡ ንተኻእቲ ወለዶታት መሃሪ'ዩ። ቁልዑን መንእሰያትን ዘለኽሉ ይኹን ዘሕለፉ ጥዑም ይኹን መሪር ተመክሮ ህይወት እናንበቡ ምስ ዝዓብዩ፡ ፍቕሪ ሃገር፡ ባህሊ ጅግንነት፡ ጻዕረኛነት፡ ተጻዋርነት፡ ጽንዓት፡ ፍትወት ስራሕን ፍልጠትን ካልእ ክብርታትን ክቕስሙ ዘኽእሎም'ዩ።

ብዚ መንጽር'ዚ፡ ተጋዳሊት ኣብርሀት የማ ውልቀ-ታሪኻ ንምዝንታው ዘወሰደቶ ተበግሶ ንብዙሓት ፍሉይ ተመክሮ ዘለዎም ኣርኣያ ዝኾውን'ዩ። ደራሲት፡ ኣብ ኣእምሮኣ ዝዐበረ ዝኽሪ ምስ ደቂቕ ዝርዝራቱ፡ ብንጹር፡ ንጹህን ቀጥታዊን ኣገላልጻ፡ ብዘይሰልከዊ ዋሕዚ ኣዘናትዋ፡ ህይወትን ጣዕምን ኣልቢሳ፡ ተነቢ መጽሓፍ ከተዳሉ ዝበረቶ ጻዕሪ ዝከኣድ'ዩ።

ሰሎሞን በርሀ

መጽሓፍ፡ እቲ ለባማት ንወለዶታት ዝሓድጉዎ ዝበለጸን ዝኸበረን ውርሻ እዩ

ተጋዳሊት ኣብርሀት የማነ (ጓል-የማነ)፡ ካብ ጓል ዓሰርተ ዓመት እንከላ ዝጀመረቶ ቃልሲ፡ ክሳዕ ናጽነት ንዝሓለፈቶ ገልታዕታዕ ዘጋጠማ ከቢድ መውጋእትን መሪርን ነዊሕን ማእሰርትን ክትሰንድ ምብጋሳ፡ “ካብቲ ዝፈጸምክዮ ጅግንነታዊ ታሪኽ ዘይንእስ ታሪኽን ጅግንነትን ኢኺ ሰሪሕኪ” ክብላ እደሊ።

ታሪኽ ወላ'ኳ ብዝዕባ ሕሉፍ ዝዛረብ እንተኾነ፡ ንመጻኢ ስለ ዝጸሓፍ፡ ኣብ ልዕሊ'ቲ ክሳዕ ሕጂ ብዘረኽብናዮ ዝሰከድናዮ ጅግንነታዊ ታሪኽ፡ እዛ መጽሓፍ'ዚኣ እትምልኣልናን እተህብትመልናን ፍልጠትን ንቕሓትን ብዙሕ እዩ'ሞ፡ ንሽሮ ጠስሚ ተወሰኾ እናበልኩ፡ ንኹልና ተረኽቢትን ወረስትን ወለዶ እንቋዕ ሓገሰና እብል። መጽሓፍ፡ እቲ ለባማት ንወለዶታት ዝሓድጉዎ ዝበለጸን ዝኸበረን ውርሻ'ዩ።

መጻሕፍቲ፡ ብርግጽ ናብቲ ዘይሃጽፍ ባሕሪ ታሪኽ እናሻዕ እናኣጥሓሉ ዘሐምብሱናን ዘንሳፍፉናን ብሉጻት ጀላቡ እዮም። እዚ ሓቂ'ዚ ኣብ ቦታኡ እናሃለወ፡ መጽሓፍ “ሜዳ፡ ኣለም-ብቓኝ፡ ሜዳ” ብቐሊል ብዘውሓጥን ኣዘናይን ኣጸሓሕፋ ዝተጻሕፈት ብምዃና፡ ከተንብብ ካብ ትጅምር ኣብቲ ዛንታ ጥሒልካ ብስእሉ-ኣእምሮ ምስትየም ኣብቲ መጽሓፍ ዘለዉ ሰባትን ፍጻሚታትን ከም እትሳለ ትገብረካ። ናይ መጽሓፍ ጸቡቕ ሃገር፡ ኮይኑ ገጸ ባህርያት፡ ቦታታትን ፍጻሚታትን፡ ብናይ ባዕልኻ ኣእምሮኣዊ ስእሊ ትስእሎምን ትፈጥሮምን። ስለ ዝኾነ ነዛ መጽሓፍ ክጅምራን ዝተወለደትሉ ዕለትን ቦታን ኣቕሚጣ፡ ኣብቲ ደራሲት ዝተወለደትሉ ግዜ ተፈጢሩ ዝነበረ ጸገማትን ዝሓለፈቶን ጉዕዞ እዕዙብ። ግዜ ቀልዕነታ ከስተማቕር ዝኸኣለ ሃገራዊ ስምዒታታን ንጥፈታታን ክምስክር፡ ጉፍ-ጉፍ ግዜ ንቕሓታ፡ ውዳበኣን ምዕጣቓን እናተሳለኹ ክምከር... ኮታ፡ ግዜ ታዕሊማ፡ ናብራ ገድላን መውጋእታን ቃንዛኣን ስቓያን ነዊሕ ማእሰርታን ከርተታን ብህያው ክርኢ ኣኽኢላትና።

ደራሲት፡ ካብ ግዜ ቀልዕነታ'ያ ህይወታ ንቓልሲ ንናጽነት ወፈያቶ። ጓል 10 ዓመት ተማሃሪት ራብዓይ ክፍሊ እንከላ ብሰንኪ ኣብ ከረን ዝረኣየቶ፡ ኣብ ዕዳጋ ዝተሰቕለ ዘሰካሕክሕ ሬሳታት ተጋደልቲ፡ እዛ ሃገር ጸገም ወሪዱዋ ከም ዘበረን ፍታሕ ክመጽእ ከም ዘበርን ኣብ ዘይዕድሚኣ ዘይዳቐማ ክትሓስብ ቐሲቡዋ። እዚ ናይ ፈለማ ጦብላሕታ'ዚ ኒሕ ኣትሒዙዋ፡ ንግዜ ቀልዕነታ ከም ቁልዓ ጉዙዝ ሃክትን ክትጻወት ዘይኮነት፡ ኮይኑ ካብ ኣእምሮኣ ምህሳስ ዝኣበየ ዝረኣየቶ ግፍዒ፡ ምስ ካብኣ ዝዓበዩ ኣብ ምዕባል ተጸምደት። ብኡ ኣቢሉ ሃገራዊ ስምዒታን ቅርሕንቲ ኣብ ልዕሊ ጸላእታን ካብ ግዜ ናብ ግዜ እናበረኸ ብምኻዱ፡ ሃማን ቀልብን ምስ ሃገራን ተጋደልትን ኮነ። ኣብ ትሕቲ ዋህዮ ብምውዳብ፡ ኣብ ምንቃሕን ምውዳብን እናነጠፈት ክትሰርሕ ድሕሪ ምጽናሕ፡ ተዓሊማ ናብ ተዋጋኢ ሰራዊት ተወዚዓ ኣብ ኩናት ብጅግንነት እናተዋግአት ብኸቢድ ብምህራማ'ያ ተማሪኻ። መጀመርታ ኣብ ኣስመራ ሓዚሓዝ፡ ድሒሩ ኣብ ኣለም-በቓኝ (ኣዲስ-ኣበባ) ንትሸዓተ ዓመታት ድሕሪ ምእሳር፡ ኣብ 1988 ተፈቲሓ ናብ ስድራኣ ምስ ተጸንበረት'ውን እቲ ካብ ግዜ ቀልዕነታ ዝተሰመየ ዕላማ ኣብ ምዕራፉ ዘይበጽሐ ብምንባሩ፡ እንደገና ናብ ሜዳ ተመሊሳ ክሳዕ ናጽነት ተጋዲላ። እዚ፡ ከም ሰብ ኣብ ውሑዳት፡ ከም ህዝብን ሃገርን ድማ ኣብ ካልእ ብዙሕ ዘይረኣ ጅግንነታዊ ተርእዮ እዩ።

ጅግንነታዊ ፍጻሜታት ታሪኽ፡ እንተ ዘይተሰኒዶም ክፍለጡን ክውረሱን ስለ ዘይክእሉ፡ ኸዚ ታሪኽ ምፍላጠይ ጥራይ ዘይኮነ፡ ክምስክረሉን ጦብላሕታይ ክገልጸን ዕድል ብምርካበይ እሕበን። ብርግጽ ዶንጉዩ እዩ፤ ናጽነት ጥራይ'ኳ ልዕሊ 30 ዓመት ኣቑጺሩ'ሎ፤ ግን ከኣ እንቋዕ ኣይበኸሩ።

ቅድሚ ሕጂ ንጓል የማነ እፈልጣ'የ። መጽሓፉ ምስ ኣንበብኩ ግን፡ እፈልጣ ከም ዘይነበርኩ'ዩ በሪሁለይ። ውዕሎኣን ዝሓለፈቶ ጉዕዞን ተዓቢጡ ብምንባሩ በቲ ድሕሪ ናጽነት ንህዝቢ - ብፍላይ ከኣ ንደቀንስትዮ - ትህቦ ዝነበረት ምኽርን ማዕዳን ጥራይ'የ ዘድንቓ ነይረ። ምሉእ ህይወታ ንህዝባን ሃገራን ዘወፈየት ምንባራን ምህላዋን መጽሓፉ ምስ ኣንበብኩ'የ ፈሊጠ። ኣብ እዋን ቀልዕነታ ንሕብረተሰብን ንዘተገለሉ ሰባትን ተርእዮ ዝነበረት ሰብኣውነት፡ ብፍላይ ምስተን ሕብረተሰብ ኣግሊሉወን ዝነበረ ኣደይ ዘማዝምን ከሉንትና ወርቂን ዝነበራ ደቂ ንዝወጻ ተርእዮ ዝነበረት ምድንጋጽ ፍሉይ እዩ።

እዛ መጽሓፍ፡ ወላ'ኳ ዝኸርታት ውልቀ-ታሪኻ ዘሓዘለት ትኹን'ምበር፡ ብሓፈሻ ዝኸርታት ታሪኽ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ሓቚፋ ኣላ። ማእለያ ዘይብሎም ጀጋኑ ብጾት ብቐጥታን ብዘዘዋዋርን ተጠቒሶም ኣለዉ። ከሉ ዓይነት ቃልስን ተቓላሳይን ዘሓዘት ድማ'ያ። ዝወደቡን ዝውደቡን፤ ዘንቅሑን ዝነቕሑን፤ ዝሃጥቑን ዘጥቑን፤ ኣብ ዕላማኦም ጸኒዖም ዝጋደሉን ዕላማኦም ረጊጾም ዝኸሓዱን፤ ምእንቲ ወጹዓት ዝሰንከሉን ዝሰውኡን ምስ ጸላኢ ወጊኖም ንወጹዓት ዝኮደኡን ዝቐትሉን ወዘተ። ኩሉ'ቲ ንሃገር ከርተት ዝበለ ህዝቢ - ዓቢ ንእሽቶ፡ ጓል ወዲ - ዝሓቘፈት ብምዃና፡ ኮይኑ “ሓቀኛ ታሪኽ ሃገራትን ሕብረተሰባትን ኣብ ታሪኽ ውልቀሰባት እዩ ዝምርኮስ” ዝብል ኣበሃህላ እተራጉድ እያ።

ኣብዛ መጽሓፍ፡ ናይ ገለ ኣብ በበይኑ እዋንን ቦታን ስለ ዕላማኦም ዝተሰውኡ፤ ዝሰንከሉን ዝተረፍሉን ዝርዝር ኣስማት ምስ ፍጻሜታቱ ብምህላው፡ ክጽኦ'ቲ ኣንቢብካ ፍልጠትካን ንቕሓትካን እተበርኽሉ ብልጫ፡ ዝያዳ ታሪኽ ንምብርባርን ንምስናድን ብልጽቲ መወከሲት እያ። (. . .)

መጽሓፍ፡ “ሜዳ፡ ኣለም-ብቓኝ፡ ሜዳ” ብንጹህና ጸሓፊት ዝተመልኣት'ያ። ኩሉ'ቲ ዝነበረን ዝሓለፈን ታሪኽ፡ ብጾጺ ኣገባብን ብዘይሕብእብእን እያ እትገልጾ። ኣብ ገለኡ'ውን፡ ወላ'ኳ ህይወት ገድሊን ቃልስን ዝፈጠሮ ፍሉይ ባህርን ወተሃደራዊ መምርሕን እንተ ነበረ፡ ሰብ ብምዃኻ ጥራይ ካብ ሰብኣውነት ክትወጽእ ከም ዘይትኽእል ዘርእን ዝገልጽን ማእለያ ዘይብሉ ፍጻሜታት ሰፊሩ'ሎ። ብዚ ኸኣ ጓል-የማነ ኮይኑ “ተጋዳላይ ገይረ ኣይብልን እየ” ዝብል ኣበሃህላ ብግቡእ ከም ዝተረድኣቶ'ዩ ዘጽር። ምኽንያቱ እዚ ኣበሃህላ'ዚ ብዝፈጸምካዮ ጅግንነት ክትጅሃርን ክሳዕ ኣፍንፍጌኻ ክትንፋሕን የብልካን ማለት ደኣ'ምበር፡ ንዝተፈጸመ ጅግንነት ቀብርካዮ ከድ ማለት ስለ ዘይኮነ።

ታሪኽ፡ ብስነ-ፍልጠታዊ ምርምርን ጥበብን እንተ ዘይተጻሒፉ፤ ተገሊጹን ተተርጒሙን ብሰራሕቱ ክይተረፈ ክርሳዕ ከም ዝኽእል፡ ርሑቕ ከይከድና፡ ኣብዚ ሓጺር ናይ ናጽነት እዋን ርኢናዮ ኢና። ዘለናዮ ግዜ፡ ግዜ ረቂቕ ቴክኖሎጅን ዲጂታላዊ ሚድያን ብምዃኑ፡ ብዙሓት ሰባት፡ “ስነ-ጽሑፍ ሞይቱ እዩ” ኢሎም ኣብ ዝኣምኑሉ ወለዶ ንርከብ ብምህላውና ጥራይ፡ መጽሓፍ ኣብ ምጽሓፍ ተሰፋ ዝቘርጹ ክህልዉ ይኽእሉ'የም። እንተኾነ ከምቲ ንቕሚ፡ ‘እንቋዕ ተሰንከተ'ምበር ንቑልዓ ኣብ ጸባ ኣሊኽና፡ ንዓበይቲ መዓር ለኺና ከሎልም ኢና’ ዝበሃል፡ እቲ ታሪኽ ኣብ ግዜኡ ደሰድ ጥራይ'ምበር፡ እንተ ደሊና ብድምጺ፤ እንተ ደሊና ብድምጽን ስእልን ወይ ብቪድዮ ንወረስቲ ከንቅርበሎም ንኽእል ኢና።

ነጻነት ኣደም

ምልክታ

ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሳምራዊት መለስ

ቤት-ፍርዲ ዞባ ማእከል ኣስመራ

ኣቶ ጉብረማርያም፡ስም ኣቦይ ጉብረማርያም ተኸለማርያም ምባል ተሪፉ፡ ጉብረማርያም ተስፋማርያም ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን6/1/23 1ይ መጋባእያ ቁ.32 ይቕረብ።

ወ/ሮ ፋና ኣልገዳ በላይ፡ ተጸዋዒ ኣቶ ተስፋይ ዑቕበ ተስፋማርያም ናይ ወቕልና ምስራዝ ክሲ ቀሪቡልካ ስለዘሎ፡ ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወከል ን30/12/22 ኣብ ቤ/ፍ 6ይ መጋባእያ ቁ.41 ቅረብ፡ እንተዘይቀሪብካ፡ ጉዳይ ኣብዘየለኻሉ ክርአ ምዃኑ ፍለጥ።

ሶልያና ኣተሸም ኣብርሃም፡ ስም ኣደይ ኢትዮጵያ ርስቱ ምባል ተሪፉ ለተንስኤ ርስቱ ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን9/1/23 6ይ መጋባእያ ቁ.40 ይቕረብ።

የኤል ኣተሸም ኣብርሃም፡ ስም ኣደይ ኢትዮጵያ ርስቱ ምባል ተሪፉ ለተንስኤ ርስቱ ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን9/1/23 6ይ መጋባእያ ቁ.40 ይቕረብ።

ፍዮሪ ኣተሸም ኣብርሃም፡ ስም ኣደይ ኢትዮጵያ ርስቱ ምባል ተሪፉ ለተንስኤ ርስቱ ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን9/1/23 6ይ መጋባእያ ቁ.41 ይቕረብ።

ብርሃመስቀል ኣረፋይነ ሞገስ ምባል ተሪፉ፡ ብርሃመስቀል ኣረፋይነ ብርሃ ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን3/1/23 ኣብ 2ይ መጋባእያ ቁ.35 ይቕረብ።

ሃብቶም ተኽስተ ወልደማርያም ምባል ተሪፉ፡ ሃብቶም ከስተ ተኽለማርያም ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን11/1/23 ኣብ 6ይ መጋባእያ ቁ.41 ይቕረብ።

ብቁ/መዝ/1836/2022 ንምቕሊት ወርሻ ዝምልከት ጉዳይ ኣብ መንጎ ከሳሲት ወረ/ፍ/ተኽለ ኣብርሃ ተመልሶ/ ወ/ሮ ሳባ ተኽለ ኣብርሃን፡ ተጸዋዕቲ ወ/ረ ፍ/ተኽለ ኣብርሃ ተመልሶን ወ/ረ/ ፍ/መድህን ሓደራ ጎሎምን 1. ወ/ሮ የዲት ተኽለ ኣብርሃ 2. ወ/ሮ ጸሃይሽ ተኽለ ኣብርሃ 3. ወ/ሮ የሃንሱ ተኽለ ኣብርሃ 4. ኣቶ ሃይለ ተኽለ ኣብርሃ 5. ኣቶ ተስፋልደት ተኽለ ኣብርሃ 6. ኣቶ በላይ ተኽለ ኣብርሃ (ሞግዚት ኣብረሻ ጉልቡት) 7. ኣቶ ኣማኑኤል ተኽለ ኣብርሃ 8. ኣቶ ቢንያም ተኽለ ኣብርሃ 9. ኣቶ ኣብርሃም ተኽለ ኣብርሃ ክሲ ተመስሪቱ ስለዘሎ፡ ከሳሲት ብዕለት 8/11/22 ተጻሒፉ ብዘቕረበ ምልክታኣ መሰረት፡ ተጸዋዕቲ ቁ.2,4,5,7,8,9 ኣብ ወጻኢ ሃገር ስለዝቕመጡ ናይዚ ኣቕረቦ ዘለኹ ቅዳሕን ክስን መጸዋዕታን ክበጽሓሎም ኣይክእልን እዩ ብምባል ብቃል ማሕላ ዝተሰየ ሰድ ኣቕሪባ። ብዝወሃኸ ከሳሲት ዝርዝር ኣድራሻ ናይ ኣብ ቁ.2 ወ/ሮ ጸሃይሽ ተኽለ ኣብርሃ ቁ.4 ኣቶ ሃይለ ተኽለ ኣብርሃ ቁ.7 ኣቶ ኣማኑኤል ተኽለ ኣብርሃ ቁ.9 ኣቶ ኣብርሃም ተኽለ ኣብርሃ ተጠቒሶም ዘለዉ ተጸዋዕቲ ቅረቡ። ኣብ መንጎ ከሳሲት ወረ/ፍ/ ተኽለ ኣብርሃ ተመልሶ ወ/ሮ ሳባ ተኽለ ኣብርሃን፡ ተጸዋዕቲ ወ/ረ/ፍ/ተኽለ ኣብርሃ ተመልሶን ወረ/ፍ/መድህን ሓደራ ጎሎምን 1. ወ/ሮ የዲት ተኽለ ኣብርሃ 2. ወ/ሮ ጸሃይሽ ተኽለ ኣብርሃ 3. ወ/ሮ ይሃንሱ ተኽለ ኣብርሃ 4. ኣቶ ሃይለ ተኽለ ኣብርሃ 5. ኣቶ ተስፋልደት ኣብርሃ ተኽለ 6. ኣቶ በላይ ተኽለ ኣብርሃ (ብሞግዚት ኣብረሻ ኣብርሃ) 7. ኣቶ ኣማኑኤል ተኽለ ኣብርሃ 8. ኣቶ ቢንያም ተኽለ ኣብርሃ 9. ኣቶ ኣብርሃም ተኽለ ኣብርሃ ንምቕሊት ወርሻ ዝምልከት ጉዳይ ተኸፊቱ ይርአ ስለዘሎ፡ ኣብ ቁ.5 ኣቶ ተስፋልደት ተኽለ ኣብርሃ 8. ኣቶ ቢንያም ተኽለ ኣብርሃ 9.ኣቶ ኣብርሃም ተኽለ ኣብርሃ ኣብ ቁ.5 ኣቶ ተስፋልደት ተኽለ ኣብርሃ ቁ.8 ኣቶ ቢንያም ተኽለ ኣብርሃ፡ ኣስማቶም ተዘርዚሩ ዘሎ ተጸዋዕቲ ተቐማጦ ወጻኢ ኮይኖም ኣድራሻኦም ስለዘይተፈለጠ፡ ተጸዋዕቲ ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወከል ን11/01/23 ኣብ 1ይ ቤ/ፍ ቅረቡ። እንተዘይቀሪብኩም፡ ጉዳይኩም ኣብዘየለኹምሉ ክርአ ምዃኑ ንሕብር።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ዕዳጋ ሓሙስ

ቀሺ ጉብረመስቀል ቀሺ ዓንደሚካኤል ኣቦይ፡ ኣቦይ ቀሺ ዓንደሚካኤል ኣቦይ ሓጎስ ስለ ዝዋረፉ፡ ኣነ ጥራይ ወረሲ ምዃነይ ደረጋግጸለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን16/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ጸጸራት

ወ/ሮ ደርጋኣለም ተወልዱ፡ በዓልቤተይ ዳዊት ዓንደሚካኤል ስለዝዋረፈ፡ ንዓይ ምስ 3 ደቀይ ዝበደፈልና ለዋ ደጽደቐልና ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን10/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ግዛ ባንዳ

ሃይለ ጉብረእግዚኣብሄር ሃብተገርግሽ፡ ሓፍተይ መም/ትብለጽ ጉብረእግዚኣብሄር ስለዝዋረፈት፡ ኣነ ምስ 3 ኣሕዋተይ ወረስቲ ምዃንና ይረጋገጸልና ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን12/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ገጀረት

ኣቶ ሰለሙን ተስፋይ ደምስ፡ ኣደይ ኪዳኑ ተስፋይ ሓጎስ ስለዝዋረፈት፡ ኣነ ጥራይ ወረሲ ምዃነይ ደረጋግጸለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን17/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ከሳሲት ወ/ሮ ዳናይት ብርሃ ኣለም፡ ተኸሳሲ ኣቶ ሚሮን ኣማኑኤል ተስፋማርያም ናይ ፍትሕ ክሲ ኣቕሪባትልካ ስለዘሎ፡ ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወከል ን17/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ቅረብ፡ እንተዘይቀሪብካ፡ ጉዳይ ኣብዘየለኻሉ ክርአ ምዃኑ ፍለጥ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ተራቖሎ

በየለል ኪዳነ ክፍለማርያም፡ ብወከል ሓዳስ ኣርኣያ ክፍለማርያም ኣቢሉ፡ ወላዲየይ ኢንጅነር ኪዳነ ክፍለማርያም ስለዝተሰወአ፡ ኣነ ምስ 1 ሓወይ ወረስቲ ምዃንና ይረጋገጸልና ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን 18/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ወ/ሮ ትርሓስ ወልዱ ንጉሱ፡ ኣደይ ስላስ ተወልደመድህን ኣብርሃ ስለዝዋረፈት፡ ኣነ ጥራይ ወረሰት ምዃነይ ደረጋግጸለይ ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን16/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ሕምብርቲ

ኣቶ ሃይለ ተስፋሚካኤል እንግዱ፡ ወለድና ኣቶ ተስፋሚካኤል እንግዳ ትንስእን ወ/ሮ ሉተብርሃን ተወልደ ወልደጻዮንን ስለዝዋረፉ፡ ኣብ ዝንቀሳቐስ ይኹን ዘይንቀሳቐስ ንብረቶም ኣነ ምስ 1ሓፍተይ ወረስቲ ምዃንና ደረጋግጸልና ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ ን7/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ቁሸት

ኣቶ ኣብርሃ ተኽለማርያም ጉብረኣምላኽ፡ ኣቡሓጎይ ኣቶ ከፈለ ሚካኤል ስለዝዋረፈ፡ 6 መወትቲ ደቁን 5 ተተኻእቲ ደቆምን ወረስቲ ምዃናም ደረጋግጸልና ስለዝበሉ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን5/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኣቶ ኣብርሃ ተኽለማርያም ጉብረኣምላኽ፡ ኣኮይ ጉብሩ ከፈለ ሚካኤል ስለዝዋረፈ፡ 6 መወትቲ ኣሕዋቱን 5 ተተኻእቲ ደቆምን ወረስቲ ምዃናም ደረጋግጸልና ስለዝበሉ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን5/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ዓዲ ንኣምን

ከሳሲት ወ/ሮ ሰናይት ፍስሓጼን ሓይልከኤል፡ ተኸሳሲ ኣቶ ተስፋጼን ከርስ ሃይለስላሴ ናይ ሓዳር ክሲ ቀሪቡልካ ስለዘሎ፡ ን6/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ቤት-ፍርዲ ዞባ ደቡብ መንደፈራ

ስመይ ወሩብ ሕሸን ዑመረዲን ምባል ተሪፉ፡ ዓብደልወሩብ ሕሸን ዑመረዲን ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን12/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ መንደፈራ

ወ/ት ሳባ ቃላኣብ ጉብረእየሱስ፡ ወላዲተይ እሙና ደብረጻዮን ዳናይ ስለዝዋረፈት፡ ኣነ ምስ 4 ኣሕዋተይ ወረስቲ ምዃንና ይረጋገጸልና ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን 16/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ከሳሲት ወ/ሮ ዊንታ ጉብረገርግሽ ተስፋሚካኤል፡ ወከል ኣቶ ጉብረገርግሽ ተስፋሚካኤል፡ ተኸሳሲ ኣቶ ፊሊሞን ተኽለወይኒ ወልደሚካኤል ናይ ሓዳር ክሲ ቀሪቡልካ ስለዘሎ፡ ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወከል ን13/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ቅረብ፡ እንተዘይቀሪብካ፡ ጉዳይ ኣብዘየለኻሉ ክርአ ምዃኑ ፍለጥ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ማይ ምጭ

ወ/ሮ ጉዖይ ኪዳነ ባህረ፡ በዓልቤተይ ተኽሊት ዕቑበ ኪዳነ ስለዝተሰወአ፡ ኣነ ምስ 8 ደቀይ ወረስቲ ምዃንና ይረጋገጸልና ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን1/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ቤት-ፍርዲ ዞባ ደቡብ ደቀምሓረ

ስመይ ሮዳስ ተስፋገርግሽ ወልደማርያም ምባል ተሪፉ፡ ሮዳስ ጉብረጾርጊስ ወልደማርያም ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን16/1/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ቤት-ፍርዲ ዞባ ደቡብ ዓዲ ዃላ

ስመይ ሚከኤለ ተስፋማርያም ጉብረእግዚኣብሄር ምባል ተሪፉ፡ ዓወት ተስፋማርያም ጉብረእግዚኣብሄር ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን13/1/23 ኣብ 2ይ መጋባእያ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ኩዓቲት

ከሳሲት ወ/ሮ ጺጋ ጉብረሂወት ኣብሩ፡ ተኸሳሲ ኣቶ ርበል ተኽለም በየነ ናይ ገንዘብ ዕዳ ክሲ ቀሪቡልካ ስለዘሎ፡ ን25/1/23 ብኣካል ወይ ብሕጋዊ ወከል ኣብ ቤ/ት ፍርዲ ቅረብ፡ እንተዘይቀሪብካ፡ ጉዳይካ ኣብ ዘየለኻሉ ክረአ ምዃኑ ፍለጥ።

ቤት-ፍርዲ ዞ/ባ/ቀ/ባሕሪ ባጽዕ

ኣሸን ዛን ሻን ምባል ተሪፉ ዝሃንዮማንይ ዛን ሻን ተባሂሉ ይተኣረመለይ ስለዝበለ፣ ዝቃወም እንተሎ፡ ን29/12/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ኮማዊ ቤት-ፍርዲ ባጽዕ ከባቢ 02

ወ/ሮ ምላሹ ኣብርሃ ተስፋየውሃንስ፡ በዓልቤተይ ኣቶ ተኸስተ ጉብረስላሴ ኪዳነ ስለዝዋረፈ፡ ንዓይ ናይ መጻምዲ መሰለይ ይተሓለወለይ፡ 5 ደቅና ድማ ወረስቲ ምዃናም ይረጋገጸሎም ስለዝበለት፣ ዝቃወም እንተሎ ን27/12/23 ኣብ ቤ/ፍ ይቕረብ።

ብስመይ ግደይ ጉብረሚካኤል መሃዝል ዝተመዝገበ ገዛ ኣብ ዞባ ማእከል ን/ዞባ ዕዳጋ ሓሙስ ከባቢ እምባጋልያኖ ፕሎት 26 ፓርሰል "C" ዚፕ ኮድ 1A111 ጎደና 111-1 ቁ.ገዛ 4 ዝርከብ መለለዪ ንብረት ASD00016622 ኣብ ቤ/ጽ ካዳስተር ምስክር ምዝገባ ዋንነት ዘይንቀሳቐስ ንብረት ብቁ.ንብረት 1BRASM016357/1 ብዕለት 04/05/2021 ተመዝጊቡ ዋንነቱ ዝተረጋገጸለይ፡ ንወ/ሮ ኣለም ተኽለማርያም ኣድኅይ ስለዝሸጥኩላ'ሞ ናብ ስም ዓዳጊት ከመሓልልፍ ስለዝደለኹ፡ ዝቃወም እንተሎ ኣብ ውሽጢ 30 መዓልቲ ካብ ዝምልከቶ ቤት ፍርዲ ሕጋዊ ናይ መኣገዲ ትእዛዝ ንቤ/ጽ ፓብሊክ ኖታሪን ንቤ/ጽ ካዳስተርን የቕርብ።

ግደይ ጉብረሚካኤል መሃዝል

ሓራጅ

ኣብ መንጎ ብፍ/በ/መሰል ኣቶ ተመስገን ጉብረኪዳን+1ብፍ/በ/ዕዳ ኣቶ ክብሮኣብ ወልደኣብ ዝበረ ናይ ገንዘብ ክርክር፡ ኣብ ላዕለዋይ ቤት ፍርዲ ብቁ/መዝ 031/20 ብዕለት 07/07/2021 ብዝተዋህበ ትእዛዝ መሰረት፡ እዚ ኣብ ዓዲ ቀ ዝርከብ ህንጻ ብስም ኣቶ ተመስገን ጉብረኪዳን ዝተመዝገበ ዘይንቀሳቐስ ንብረት ብሓራጅ ተሸይጡ መኽፈሊ ዕዳ ክኽውን ቤት ፍርዲ ኣዚዙ። በዚ መሰረት፡ ኣብቲ ገዛ ኣብ ዓዲ (ቀ) ቁ.2 ኣብ ፕሎት 135 ፓርሰል ዲ ኣብ 250 ት.ሜ ዝተደኮነ ቁ.3 ኣብ ፕሎት 135 ኤፍ ኣብ 123,75 ት.ሜ ዝተደኮነ እዚ ክልተ ገዛ ኣብ ክልተ ክፍቀል ዘይክእል መበገሲ ዋጋ 1,501,875,68 (ሓደ ሚልዮንን ሓሙሽተ ሚእቲን ሓደን ሽሕን ሸሞንተ ሚእትን ሰብዓን ሓሙሽተን 68%) ናቕፋ ምዃኑ እዩ።
ስለዚ ኣብቲ ዝግበር ሓራጅ ክሳተፍ ዝደሊ 1/4 ናይ ዝተዋህበ ግምት ብኣካል ወይ ሕጋዊ ወከሉ ብስሙ ዝተመዝገበ ናይ ባንክ በክ ወይ ድማ ብስም ፊ/ፍርዲ ሲፒኦ (C.P.O) ኣሰሪሑ ብምቕራብ ክወዳደር ይኽእል። ተወዳደርቲ ቅድሚ ዕለት ጨረታ 5 ናይ ስራሕ መዓልታት ዘሎ፡ ክበጽሖ ዝደሊ መጠን ገንዘብ ብቑጽርን ብኣሃዝን ኣብ ፖስታ ዓሺጉ ኣብ ላ/ቤ/ፍርዲ ቤ/ጽ/ዋ/ፊ/ፍርዲ ቁ/62 ዘሎ ሳንዱቕ ጨረታ የእቱ። ሓብሬታ ዝደሊ ኣብ ቁ/08 ቀሪቡ ይወከስ። ዝቃወም እንተሎ፡ ካብ ዝምልከቶ ቤት ፍርዲ መኣገዲ እንተዘይ ኣምጺኡ ሓራጅ ኣየቋርጽን።

ዕለት ሓራጅ፡ 27/1/23
ሰዓት ሓራጅ፡ 3:00- 4:00 ድ/ቀ
ቦታ ሓራጅ፡ ላዕለዋይ ቤት ፍርዲ ቁ/27
ቤ/ጽ/ዋ/ፊ/ፍርዲ

ሓበሬታ

ሃገራዊ ማሕበር ብድሆ ኤርትራ

ኩሉ መዳያዊ ሓቅታት ኤች.ኣይ.ቪ. ንምፍላጥ ናብ ሃገርዊ ማሕበር ብድሆ ኤርትራ ኣገልግሎት ምኽሪ ብተሌፎን ደውሉ።

ሰዓታት ስራሕ ካብ ሰኑይ ክሳብ ዓርቢ ንግሆ 8፡00-12፡00 ቅ.ቀትሪ ምሸት ድማ ካብ 2፡00 – 6፡00 ድ.ቀትሪ ብቁ. ስልኪ 110179 ደውሉ።

ቁ.ሳ.ፖስጣ 5537፣ E-Mail; bidhonational@gmail.com

ስቕታ ጎዳኢ እዩ ደውሉ ብዛዕባ ኤች.ኣይ.ቪ. ብግልጺ ንዘራረብ!!!

ስፖርት

ሙሴ ገ/እግዚኣብሄር

ሻምፕዮን ቅድድም ብሽክለታ ተዛዚሙ

ሻምፕዮን ቅድድም ብሽክለታ ዞባ ማእከል፡ ብሰንበት 18 ታሕሳስ ከምዝተዛዘመ ህዝባዊ ርክባት ናይ'ቲ ፌደረሽን ሓቢሩ።

ኣብታ መጓልቲ ፈለማ ውድድርም ዘቶዩ ጅንጀር ደቂ-ተባዕትዮ ኮይናም፡ ክልተ ኢንተርሚደይት ዝበር 108.9 ኪሎ ሜትር ሸፊናም። ተቐዳደምቲ - ሳሚኤል ጉብሪት፡ ሚሮን ምሰዮናፍ፡ ርቢል ግርማይ ሰለስቲኦም ካብ ደንደን ነታ ቀዳመይቲ ነጥብን ግዜን እተኸስብ ኢንተርሚደይት ክዕወቱላ እንክለው፡ ነታ ዝሰዓበት ድማ ሂናስ ሳምሶም - ሰምባል፡ ናትናኤል ተስፋሚካኤል ብውልቂ ናትናኤል ተኽለሃይማኖት - መደብር ከሰቦማ።

ኣብ መዛዘሚ ከኣ ሳሚኤል ጉብሪት ኣብ ሰዓት ብጠምጋም 42.1 ኪሎ ሜትር እናተሓንበበ ክዕወት እንክሉ፡ ዳኒኤል ርእሶም - ደቡብ፡ ቴድሮስ ዳኒኤል - ኣስበኑ፡ ህያብ ሃብቶም - ኤሪተል፡ ናትናኤል ተኽለሃይማኖት፡ ኤርሚያስ ዑቕባይ - ኤሪተል፡ ርቢል መሓሪ - ኣስበኑ፡ ርቢል ግርማይን ርቢል ዳዊትን ሰምባል፡ ሳይሞን ሚካኤል - ኤሪተል ክሳብ 10ይ ኣትዮም።

ብወሃሉል ነጥቢ - ሳሚኤል ጉብሪት 23 ነጥቢ፡ ህያብ ሃብቶም 14 ነጥቢ፡ ቴድሮስ ዳኒኤል ብ13 ክዕወቱ እንክለው፡ ብተኸታታሊ 1500 ናቕፋን ወርቂ መዳልያን፡ 1000 ናቕፋን ብሩር መዳልያን፡ 500 ናቕፋን ኑሓስ መዳልያን ተሸሊሞም። ኣብ ናይ ውልቂ ግዜ ውድድር ድማ፡ ሳይሞን ሚካኤል ዋንጫ፡ ሰረቅ ምሰኮን ጋንታ ኣስመራ ብሩር መዳልየ፡ ርቢል መሓሪ ኑሓስ መዳልያ ኣንጠልጢሎም።

ብሓፈሻ ብወሃሉል ግዜ - ሳሚኤል 3500 ናቕፋ፡ ዋንጫ፡ ወርቂ መዳልያን ማልያን ክሽለም ከሎ፡ ሰም ምሕረትኣብ - ዋርሳይ 2500 ናቕፋን ብሩር መዳልያን ሰም ርእሶም 1500 ናቕፋን ኑሓስ መዳልያን ዓቲሮም። ብጋንታ ከኣ ኤሪተል ብ17ሰዓት 39 ደቒቕን 09 ካልኢትን ሻምፕዮን 2022 ኮይና።

ኣካል እዛ መጓልቲ ዝበራ ተቐዳደምቲ ደቂ ኣንስትዮ፡ ምስ ዓበይቲ ደቂ ተባዕትዮ ብምብጋስ እየን 99.3 ኪሎ ሜትር ሸፊነን። ቅሳነት ወልደሚካኤል፡ ኣድያም ዳዊትን ፌቨን ሃይለን ዕወታት ቀዳመይቲ ኢንተርሚደይት ክኸና እንክለዋ፡ ኣብ ዝሰዓበት ቅጽበታዊ ውድድር ከኣ ኣድያም፡ ፌቨን፡ ቅሳነት ቦታ ብምቅይያር ደጊመን ተዓዊተን።

ኣብ ምዝዛም ኣብ ዝበረ ሓያል ቅጽበታዊ ውድድር ድማ፡ ኣድያም ዳዊት ኣብ ሰዓት ብጠምጋም 31.7 ኪሎ ሜትር እናተሓንበበት ብ03 ሰዓት 06 ደቒቕን 55 ካልኢትን ቀዳማ ሕንጻጽ ረጊጻ፡ ሰዒበን ቅሳነት ወልደሚካኤል - ሰራየር ሳዋ፡ የርዳኖስ ርእሶም - ደንደን፡ ኤልዳና በረኸት - ደንደን፡ ፌቨን ሃይለ ዓረግ፡ ብርኽቲ ፍስሃየ - ዓረግ፡ ርዚና ብርሃ - ዓረግ፡ ዲቮራ ዳንኤል - ደንደን፡ ሚዛን ሃብተስላሰ - ደቡብ፡ ዊንታ የማነ - ደቡብ ክሳብ 10ይ ናይ መድረኽ ዓወት ኣመዝጊበን።

ኣብታ ዕለት ብዘመዝገበኦ ወሃሉል ነጥቢ - ኣድያም፡ ቅሳነትን ፌቨንን ተዓዊተን። ንዝኸሪ እተን ዝሓለፈ ዓመት ብሓደጋ ማኪና ካብዛ ዓለም ብሞት ዝተፈለያ ከዋኽብቲ ተቐዳደምቲ - ደሰት ኪዳንን ቤትኤል ፍጹምብርሃንን ዝተዳለወ ብኣቶ ፍሬዘር ዝተወፈየን ብስእሊ ዝወቀበ ታርጊታን መዳልያን ድማ ተቐቢለን።

ብዚዩኣ'ዚ ብወሃሉል ነጥቢ ኣድያም፡ ቅሳነት፡ የርዳኖስ ተመራሪሐን 1500፡ 1000 ከምኡ'ውን 500 ናቕፋ ተሸሊመን። ብወሃሉል ግዜ ከኣ - ኣድያም ዳዊት ብ05 ሰዓት 56 ደቒቕን 26 ካልኢትን ሻምፕዮን ብምዃን 2500 ናቕፋ፡ ዋንጫ፡ ወርቂ መዳልያን ማልያን ተሸሊማ። ካልኣይትን ሳልሰይትን ዝወጻ ቅሳነትን የርዳኖስን ከኣ 2000ን 1500ን ናቕፋ ከምኡ'ውን ብሩርን ኑሓስን መዳልያ ኣንጠልጢለን። ብዘወሳኺ፡ ኣድያም፡ ብርኽቲን ፌቨንን - ኣብ ናይ ውልቂ ናይ ግዜ ውድድር ዕወታት ነይረን። ብጋንታ ድማ ዓረግ ሻምፕዮን ኮይና።

ኣብቶም 168.3 ኪሎ ሜትር ዝሸፈኑ ዓበይቲ ተቐዳደምቲ - ኣሰይያስ ፍስሃዬ፡

ሳይሞን ንጉሰ፡ ፋኑኤል ሓይልኣብ ሰለስቲኦም ብውልቂ ዝወዳደሩ ንጋብዩ ጉጆለ ብዊሕ ፈልዮም ነታ ቀዳመይቲ ኢንተርሚደይት ተዓዊቶማ። ኣብ ዝሰዓበት ኢንተርሚደይት ድማ - ናሆም መካዥ፡ ሚልክያስ ቅዱስን ኣሰይያስ ፍስሃየን ከሰቦማ።

ኣብ ምዝዛም ድማ ተቐዳደምቲ ሚልክያስ ማእከለ - ኣስበኑ፡ ሚሮን ተኾመ ብውልቂ፡ ኣኽሊሉ ጉብረሂወት - ሰምባል፡ ኣሌክሳንደር ኢሳቅ - ኤሪተል፡ ዩኤል ኣስመሮም - ደንደን፡ ዳንኤል ጊላይ ብውልቂ፡ሚካኤል ሃብቶም - ሰምባል፡ ሚልክያስ ቅዱስ - ኣስበኑ፡ ያፊት ሙልጌታን ኤቨን የማነ - ኤሪተል ተመራሪሖም ኣትዮም።

በዚ መሰረት፡ ብወሃሉል ነጥቢ - ሚሮን ተኾመ፡ ሚልክያስ ማእከለን ዩኤል ኣስመሮምን ብተኸታታሊ ብምዕዋት፦ 2000፡ 1500ን 1000ን ናቕፋ ከምኡ'ውን መዳልያ ተሸሊሞም። ኣብ ናይ ውልቂ ናይ ግዜ ውድድር ከኣ - ሚሮን ተኾመ፡ ናቢል ሚካኤል - ኤሪተል ከምኡ'ውን ያፊት ሙልጌታ ዋንጫን መዳልያን ተቐቢሎም።

ብዘይካ'ዚ፡ ብወሃሉል ግዜ ሚሮን ብ07 ሰዓት 15 ደቒቕን 18 ካልኢትን ክዕወት ከሎ - 5000 ናቕፋ፡ ዋንጫ፡ ወርቂ መዳልያን ዓመት ምሉእ ኣብ ዝኑ ዝለብሶ ማልያን ተሸሊሙ። ሚልክያስ ማእከለን ኣኽሊሉ ጉብረሂወትን ድማ ካልኣይን ሳልሳይ ብምዃን ብተኸታታሊ ዕወታት 3000ን 2000ን ናቕፋ ከምኡ'ውን ብሩርን ኑሓስን መዳልያ ኮይናም። ኣስበኑ ከኣ ብ21 ሰዓት 47 ደቒቕን 14 ካልኢትን ሻምፕዮን ዞባ ማእከል 2022 ኮይና።

ስፖርታዊ ውድድር ትካላት መንግስቲ ይቕጽል

ውድድር ኩዕሶ እግሪ ትካላት መንግስቲ ዝሓለፈ ቀዳም ብሰለስተ ግጥማት ቀጺሉ ወዓለ።

ኣብታ መጓልቲ ፈለማ ህግደፍን ሚኒስትሪ ዜናን እየን ተፋሊመን። ጸወታ እዘን ጋንታታት ብናይ 1-ብ1 ወጽኢት ክዛዘም እንክሎ፡ ኣንስ ኑረዲን - ንህግደፍ፡ ሙሴ ጉብረእግዚኣብሄር - ንዜና፡ ሸቶ ዘመዝገቡ እዮም።

ሰዒበን ዝተፋለማ ድማ ባድመን ኮሚሽን ስፖርትን ነይረን። ባድመ፡ ሸሕ'ኳ ቀድሚ ዕረፍቲ ብመንገዲ ተማስገን ዘርኣይ ቀዳማ ሸቶ እንተኣመዝገበት፡ ኮምሽን ስፖርት ድሕሪ ዕረፍቲ ካብ - ኣቤል ተስፋማርያም፡ ኣልኣዛር ጉብረክርስቶስን ሳምሶም ሺናሽን ሰለስተ ሸቶታት ብምምዝጋብ 3-ብ1 ተዓዊታ።

ግጥም ሚኒስትሪ ፋይናንስን ሚኒስትሪ ዕዮን እውን ኣካል እዛ መጓልቲ እዩ ነይሩ። ብዕወት ሚ/ፋይናንስ ከኣ 4-ብ1 ተዛዚሙ። ሸቶታት ሚ/ፋይናንስ - የናታን ተኽሊት፡ ኣምባሳደር ሃብተማርያም፡ ጽጋብ ዳኛውን መብራሃቶም ተስፉን ከመዝገብወን እንክለው፡ ዩኤል ዳዊት ከኣ ካብ ስዕረት ዘዕንገፈት ሸቶ ናይ ሚ/ዕዮ ዘመዝገበ እዩ።

ኣርጀንቲና፡ ዕብላለ ኤውሮጳውያን ገቲኣ

መሲ፡ ኣቓልቦ ማዕከናት ዜና ይስሕብ

ፈፋ፡ ዋንጫ ዓለም 2022 ኣብ ቀጠር ክሰናዳእ ኣብ 2010 ወግዓዊ ድሕሪ ምግላጹ፡ ካብቲ ግዜ ጀሚሩ ንልዕሊ ሓደ ዕቑድ፡ "ቀጠር፡ ንገበር ሰሌዳ ዋንጫ ዓለም ካብ ወርሓት ሰነ ሓምለን ናብ ሕዳርን ታሕሳስን ኣመዛቢሎቶ፡ "ቀጠር፡ ማሰል ሰራሕተኛታት ትግህስ ኣላ" - ኣብ ኢጋ ምጅማር እቲ ውድድር ከኣ፡ "ቀጠር ማሰል ሓደ ጾታን መስተን ከተፍቅድ ኣለዋ" ዝብልን ካልእን ክስታት ዛዕባ ክኸውን ተሰሚዑ እዩ። ውድድር ፈለሙ "ዓወት ሰዑዲ-ዓረብ ኣብ ልዕሊ ኣርጀንቲና" ዝርከቦም ኣገረምቲ ወጽኢታት ምስ ተኸስተ ብማጠሉ ዝሓለፈ እቲ ክስታት፡ ዝሓለፉ መጓልታት ብፍላይ ኣብ መዛዘሚ ዕለት ግና፡ በቲ "መሲ የልዕላዶ ይኸውን?" ትብል ኣርባዕተ ፈደላት ጥራይ ዝሓቑፈት ሕቶ ምሉእ ብምሉእ ተረሲዑ። ኣርጀንቲና፡ ብፍጹም ቅላዕ ኣብ ልዕሊ ፈረንሳ ድሕሪ ምዕዋታ ድማ፡ ከሉ ዛዕባታት - "መሲ፡ መሲ፡ መሲ. . ." ኮነ።

ኣርጀንቲናን ፈረንሳን፡ ናብዚ ናይ ፍጻመ ጸወታ ዝተፈላለየ ጥሙሕ ሒዘን እየን ኣትየን። ጥሙሕ እታ ኣብ 1986 ብመራሕነት ማራዶና ዝ ተዓዊት ጽዋእ ዝዓተረት - ኣርጀንቲና፡ ን36 ዓመታት ዝቐጸለ ጽምኢ ንምጥፋእ ክኸውን እንክሎ፡ ፈረንሳ ከኣ ብተኸታታሊ ንክልኣይ ግዜኣ ሻምፕዮን ዓለም ብምዃን ምስ ኢጣልያን ብራዚልን ክትመዓራረ እዩ ነይሩ ዊንታኦ።

ብመንጽር ወሰንቲ ተጻወትተን ማለት - ሊየኔል መሲን ኪሊያን ምባፐን ክርኣ እንክሎ ከኣ፡ መሲ፡ ዝ ምስ ማራዶና ኩነ ምስ ፔለ ንኸይዕጸር ዓንቀጹቶ ዝበረት ጸዋእ ንምዕታር፡ ምባፐ ከኣ "ኣብ ቀዳሞት ክልተ ናይ ዋንጫ ሱታፌኡ ኣከታቲሉ ጸዋእ ዘልዓለ ካልኣይ ተጻዋታይ" ዝብል ክብሪ ንኸብሮናጽፍ ልዑል ሃረርታ ሒዞም እዮም ኣትዮም። ብራዚላዊ ፔለ እዩ ኣብተን ቀዳሞት ክልተ ሱታፌኡ - ናይ 1958ን 1962ን ዋንጫ ብምዕታር እዚ ክብሪ ወሰን ሒዙዎ ዘሎ።

እዘን ካልእን ህንጥዩታት ሒዙ ዝፈለመ እዚ ጸወታ - "ኣብ ታሪኽ ዋንጫ ዓለም እቲ ዝበለጸ ናይ ፍጻመ ጸወታ" ተሰሚዑ ብመንገዲ ፍጹም ቅላዕ ብዓወት ኣርጀንቲና ተዛዚሙ። ቅድሚ ፍጹም ቅላዕ ግና፡ ንተዓዘቢ ዘሰሓብን ንደገፍቲ ዘንጠልጠለን ሓያል ግጥም - ን120 ደቓይቕ ኣካይደን እየን። ኣርጀንቲና፡ ዋላ'ኳ ኣብ ምዱብ ግዜ ቀዳማ ብመንገዲ - መሲን ዲ ማሪያን ክልተ ሸቶታት እንተኣመዝገበት፡ ፈረንሳ በቲ መጋትኢ ክትረኽቦ ኣሸጋሪ ዝኾነ ኣጥቃዓይ - ኪሊያን ምባፐ ክልተ ሸቶታት ብምቑጻራ ግና፡ ናብ ተወሳኺ 30 ደቓይቕ እየን ኣምሪሐን። ኣብኡ'ውን መሲ፡ ቀዳሙ ንኣርጀንቲና ናብ መሪሕነት ክመልሳ ከሎ፡ ኣብ ፒኤሰጂ መላፍንቱ ዝኾነ - ምባፐ ከኣ ደጊሙ ንሃገሩ ኣመዓራረያ። ናብቲ ኣርጀንቲናውያን ክዕወቱሉ ዝለዓለ ግምት ዝተዋህቦ ፍጹም ቅላዕ ኣብ ዘምርሓሉ ግና፡ ኣርጀንቲና፡ 4-ብ2 ብምዕዋት - ናይ 36 ዓመታት ጽምኣ ኣጥፊኣ። ብሓፈሻ ድማ ኣብ ታሪኻ ሳልሰይቲ ጸዋእ ኣልዒላ።

ኣርጀንቲና፡ ኣብ 1930፡ 1990 ከምኡ'ውን 2014 ኣብ ፍጻመ በጺሓ እያ። ብፍላይ፡ ኣብቲ ብራዚል ዘኣንገደቶን መሲ ብሉጽ ተጻዋታይ ዝተሰመየሉን ናይ 2014 ዋንጫ ዓለም፡ ብኤውሮጳዊት ሃገር ጀርመን ተረቲዓ ምንባራ ይዝከር። ሰንበት ምሸት ግና፡ መሲ፡ ንኻልኣይ ግዜ ኣርጀንቲና ከኣ ንሳልሳይ ግዜ (ኣብ 1990 ብጀርመን እያ ተሳዒራ ነይራ) ብኤውሮጳዊት ሃገር ንኸይንበርከኹ ዘኸኣለም ገይሮም እዮም። ከም ወጽኢቱ ድሕሪ እቲ ብራዚል ኣብ 2002 ምዕዋታ፡ ብተኸታታሊ ብኤውሮጳውያን ሃገራት ኢጣልያ - 2006፡ እስጳኛ - 2010፡ ጀርመን - 2014፡ ፈረንሳ - 2018 ተባሒቱ ዝጸንሐ ዓርሞሸሸ ውድድር መጋትኢ ገይራትሉ ኣላ።

መሲ ዝሓዞም ክብረወሰናት

* ጉዳይ ምስላፍ፡ ብ25 ግጥማት ናይ ዋንጫ ዓለም ምስ ጀርመናዊ ሎታር ማትያስ

ተመዓራርዩ ድሕሪ ምጽናሕ፡ በዘ መበል 26 ናይ ጸወታኡ ዘተየደላ ምሸት ግና - "ናይ ኩሉ ግዜ ዝበዝሐ ግጥማት ዋንጫ ዓለም ዝተሰለፈ ተጻዋታይ" ኮይኑ ኣሎ። ካብዘን 26 ግጥማት 19 ግጥማት ብምዕዋቱ ከኣ ንቲ ምስ ሃገሩ ጀርመን 18 ግጥማት ዝተዓወተ - ክሎዘ ኣኽቲሉ "ዝበዝሐ ግዜ ዝተዓወተ" ኮይኑ ኣሎ።

* ኣብ 2014 ብሉጽ ተጻዋታይ (ወርቃዊት ኩዕሶ) ተሰሚዩ ዝበረን ዝሓለፈ ሰንበት ምሸት ደጊሙ ዝተጸውዐን እዚ ወዲ 35 ዓመት ኣጥቃዓይ፡ "ናይ ፈለማ ተጻዋታይ ዝ ኣብ 1982 ክትዕደል ዝጀመረት ሽልማት ክልተ ግዜ ዝተዓወተላ" ኮይኑ።

* ናይ ፈለማ ተጻዋታይ - ኣብ ናይ ምድብ፡ ዙር 16፡ ርብዒ ፍጻመ፡ ፍርቂ ፍጻመን ፍጻመን ሓደ ዋንጫ ዓለም ሸቶ ዘመዝገበ ተጻዋታይ።

* ኣብ ሓሙሽተ ዋንጫ ዓለም ንሸቶ ዝኾና ኩዕሶ ዝሃበ - ቀዳማይ ተጻዋታይ። ብሓፈሻ ከኣ ኣብዘን ውድድራት ትሸዓተ ኩዕሶ ብምቕባሉ፡ ድሕሪ እቲ 10 ዝቐረበ - ፔለ ተሰሪዑ ኣሎ።

* ኣብ 21 ሸቶታት ዋንጫ ዓለም ሃገሩ ብምውሳኡ (13 ኣመዝጊቡ ሸሞንተ ከሺኑ)፡ እቲ ዝበዝሐ ግዜ ዝተሳተፈ ዝብል ክብሪ ረኺቡ - ምስናድ ታሪኽ ኣብ 1966 ድሕሪ ምጅማሩ።

መሲ፡ ሸሕ'ኳ ምስ ክለቡን ሃገሩን ዓበይቲ ክብርታት እንተተጐናጸፈ፡ ንሃገሩ ዋንጫ ዓለም ከምጽኣላ ብዘይምኽኣሉ ግና፡ ምስቲ ንኣርጀንቲናውያን ዋንጫ ዓለም 1986 ዘዕተሮምን ልዑል ክብሪ ዘበሮን - ዲያጎ ማራዶና ክሰራዕ ኣይክኣለን ጸኒሑ። ሕጂ ግና፡ ዞማትእ ከምዝዩሰካ ብሰፊሑ ይግለጽ ኣሎ። ብዘይካ'ዚ፡ ነቲ ንልዕሊ 15 ዓመታት "ሮናልዶ ዶ መሲ?" ዝብል ክትዕውን መዛዘሚ ከምዝገበረሉ እምነት ብዙሓት ወገናት እዩ።

እዚ ከምዚ'ሉ እንክሎ፡ ኣብዚ ጸወታ ሃትሪክ ዝሰርሐ - ምባፐ፡ ድሕሪ 1966 ናይ ፈለማ ተጻዋታይ ኣብ ፍጻመ ጸወታ ሃትሪክ ዝሰርሐ ኮይኑ። እዚ ክብሪ ቀዳሙ ዝተሓዞ - እንግሊዛዊ ጆፍ ሆርስት እዩ። ምባፐ፡ ኣብዚ ውድድር ሸሞንተ ሸቶታት ብምምዝጋብ 'ወርቃዊ ጫማ' ተሸሊሙ እዩ። ብዘይካ'ዚ፡ ሓላዊ ልዳት ኣርጀንቲና - ማርቲኔዝ ዝበለጸ ሓላዊ ማዕጾ ክጽዋዕ እንክሎ፡ ወዲ 21 ዓመት ኣርጀንቲናዊ ኣከፋፋሊ - ኢንዞ ፈርናንደዝ 'ብሉጽ መንእሰይ' ተጻዋታይ ተባሂሉ።

ዜና ወጻኢ

ተስፋኣለም የማነ

ቻይና - ኵነታት ኮቪድ-19 መስርሕ ምምሃርን ምስትምሃርን ይቕይር

ኣብ ቻይና ብዕብየታ ኣብ ቀዳማይ ደረጃ ከምእትስራዕ ዝነገረላ ከተማ ሻንግሃይ፡ ኣብ ውሽጣ ዝርከብ ኩለን ኣብያተ-ትምህርቲ ንተማሃሮኦን ብኦንላይን ክምህራ ከምዝኣዘዘት ተገሊጹ።

ምምሕዳር ናይታ ከተማ ነቲ ትእዛዝ ዘመሓላለፈ፡ ለበዳ ኮሮና ቫይረስ ንምቁጽጻር ኣብ ከተማታት ናይ'ታ ሃገር ጸኒዖም ዝጸንሑ ተረርቲ ቀይዲታት ድሕሪ ምልዓሎም እቲ ቫይረስ ከምእንደገና ብልዑል ናህሪ ኣብ ዝላባዓሉ ዘሎ እዋን'ዩ።

ብመሰረት ማዕከናት ዜና ቻይና፡ ኣብ ሻንግሃይ ዝርከብ ናይ መባእታ፡ ማእከላይን ላዕለዋይን ደረጃ ኣብያተ-ትምህርቲ፡ ነቲ ትእዛዝ ብምኽባር ካብ ትማሊ ሰኑይ ጀማሪረን ንመስርሕ ምምሃርን ምስትምሃርን ቀዩረንኦ ኣለዋ።

ኣብታ ኣስታት 25 ሚልዮን ህዝቢ ዝነብረላ ከተማ ዝርከብ መዋእለ-ህጻናትን ማእከላት መናበዪ ህጻናትን እውን ልክዕ ከም'ተን ካልኦት ኣብያተ-ትምህርቲ ተማሃሮኦን ኣእብ ገዛኦም ኰይኖም ዝምሃሩሉ ኣገባብ ክኽተላ መምርሒ ተዋሂብወን ኣሎ።

ቻይና፡ ለበዳ ኮሮና-ቫይረስ ኣብ መወዳእታ 2019 ኣብ ከተማ ውሃን ድሕሪ ምጅማሩ፡ 'ዜሮ ኮቪድ' ዝብል ተረር ፖሊሲ ብምውጻእ፡ ኣብ ኩለን ከተማታታ ናይ ዕጹዋን መርመራን ስጉምቲታት ክትወስድ ምጽንሓ ይፍለጥ።

ይኹን'ምበር፡ እታ ሃገር ኑቶም ኣብ ባይታ ጸኒዖም ዝጸንሑ ተረርቲ ቀይዲታት ዝሓለፈ ሰሙን ከተፋኽሶም ድሕሪ ምጅማራ፡ እቲ ቫይረስ ከምእንደገና ብልዑል ናህሪ ይላባዕ ከምዘሎ'ዩ ዝገልጽ።

ኣብ ፈለማ ናይ'ዚ ዓመት'ዚ ንመጠን መልከፍቲ ኮቪድ-19 ናብ ከባቢ ባዶ ማእታዊት ከተውርዶ ክኢላ ዝነበረት ቻይና፡ ኣብ ዝሓለፈ ዓርቢ ጥራይ 2,286 ሓደሽ መልከፍቲ ከምዝመዝገበት ሓቢራ።

ዝመጽእ ወርሒ፡ ኣብ መንጎ ከተማታትን ገጠራትን ልዑል ምንቅስቓስ ናይ ህዝቢ ዝረኣየሉ ሓድሽ ዓመት ቻይና ምኳኑ ዘመልከቱ ሰቡማዚ ጥዕና ናይ'ታ ሃገር፡ ብኡ ምኽንያት እቲ ለበዳ ኣብቲ 1.4 ቢልዮን ዝገመት ህዝቢ ቻይና ብምስፍሕፋሕ ካብ ቁጽጽር ወጻኢ ክይከውን ዓቢ ስግኣት ከምዘሎ ገሊጾም።

ላይበርያ - ፕረዚደንት ካብ መገሻ ኣብ ዝተመልሰሉ ህዝባዊ ተቓውሞ ተላዒሉ

ፕረዚደንት ላይበርያ ጆርጅ ዊያ፡ ን48 መዓልታት ኣብ ወጻኢ ዝፀበር ዑደት ዛዚሙ ናብ ሃገሩ ክምለስ ኣብ ዝተበገሰሉ እዋን፡ ኣብ ሞንሮቭያ - ርእሰከተማ ናይ'ታ ሃገር ሓያል ህዝባዊ ተቓውሞ ከምዝተላዕለ ተገሊጹ።

ዝሓለፈ ቀዳመሰንበት፡ ብኩቡሪ መጉብር ዝማረሩ ብኣሽሓት ዝቑጸሩ ነበርቲ ናይ'ታ ከተማ ኣብቲ ዝዓበየ ሃገራዊ ስታድዮም ድሕሪ ምትእኽኻቦም፡ ኣንጻር'ቲ ፕረዚደንት ዝቐንዐ ተቓውሞ እናኣሰምዑ ኣብ ጐደናታት እታ ከተማ ከምዝመረሹ ተሓቢሩ።

እቲ ተቓውሞ፡ ብተቓወምቲ ሰልፈታት ናይ'ታ ሃገር ከምዝተወደበ እውን እቲ ዝተዘርግሐ ሓበሬታ ወሲኹ ኣመልኪቱ።

ገለ ካብ'ቶም ተሳተፍቲ ናይቲ ተቓውሞ ንዝተፈላለያ ማዕከናት ዜና ዓለም ኣብ ዝሃብዎ ሓበሬታ፡ ብሰንኪ ክቡሪ መሰረታውያን ሃለኽቲ ነገራት ብሓፈሻ፡ ብፍላይ ድማ ብሰንኪ ናህሪ ዋጋታት መግቢ ኣዝዩ ጽንኩር መጉብር ኣብ ዘሕልፉሉ ዘለዉ እዋን፡ ፕረዚደንት ጆርጅ ዊያ ብዝገዝኦ ህዝቢ ንኣስታት ክልተ ወርሒ ዝኣክል ኣብ ወጻኢ ሃገራት ክሸራሸር ምምራጹ ምሕር ከምዘቖጥዖም ተዛሪቦም።

ወሩይ ኣፍሪቃዊ ተጻዋታይ ኩዕሶእግሪ ዝነበረን ኣብ 1995 'ብሉጽ ተጻዋታይ' ተባሂሉ ሽልማት ባሎን ዲ'ኦር ዝዓተረን ጆርጅ ዊያ፡ ኣብ ሞሮኮ፡ ግብጺን ፈረንሳን ዝፀደ ዑደት ዛዚሙ ዝሓለፈ ሰንበት'ዩ ናብ ሃገሩ ተመሊሱ።

ንሱ ኣብ ዑደቱ፡ ምስ ሃገራዊት ጋንታ ኣመሪካ ተሰሊፉ ኣብ ዋንጫ ዓለም 2022 ዝተሳተፈ ወዱ ንምዕዛብ ክብል'ውን ኣብ ቀጠር ኣብቲ ዝኸበረ ሆቴል እናሓደረ ንብዙሕ መዓልታት ክጸንሕ ከኢሉ'ዩ።

እቲ ፕረዚደንት ኣብ ዑደቱ ዝገበሮ ጸገታት፡ ንኣሽሓት ጥሙያት ዜጋታት ላይበርያ ክዐግል ይኽእል ከምዝነበረ ድማ፡ ተቓወምቲ ወገናት ናይ'ታ ሃገር ይገልጹ።

ብመሰረት ፕሮግራም መግቢ ዓለም፡ ኣስታት 64% ካብ ህዝቢ ላይበርያ ኣብ ትሕቲ መስመር ድኽነት'ዩ ዝነብር። ካብኡ ድማ እቲ 1.3 ሚልዮን ህዝቢ ኣብ ኣዝዩ ሕሰም ድኽነት ይነብር።

ኣብ ዝመጽእ 2023 ፕረዚደንታዊ ምርጫ ክተካየድ መደብ ዘለዋ ላይበርያ፡ ሓንቲ ካብ'ተን ብድኽነተን ኣብ ቅድሚት ዝሰርዓ ሃገራት ዓለም ምኳና ይንገረላ።

ታይላንድ - ልዕሊ 100 ባሕረኛታት ዝነበሩዋ መርከብ ጥሒላ

ልዕሊ 100 ባሕረኛታት ከምዝነበሩዋ ዝተሃገረላ ናይ ውግእ መርከብ ታይላንድ፡ ዝሓለፈ ሰንበት ምሸት ኣብ ወሽመጥ ናይ'ታ ሃገር ብዘጋጠማ ሓያል ህቦብላ ድሕሪ ምህምማኣ ንዊሕ ከይጸንሐት ከምዝጠሓለት ተገሊጹ።

ድሕሪቲ ሓደጋ፡ 75 ካብ'ቶም ኣብ ውሽጣ ዝነበሩ ባሕረኛታት ብንኣሽቱ ጀላቡ ተሓጊዞም ክድሕኑ እንክለው፡ እቶም ዝተረፉ 31 ባሕረኛታት ግን ደሃዮም ክርከብ ኣይከኣለን ዘሎ።

ኣሃዱታት ሓይሊ ባሕሪ ናይ'ታ ሃገር ድማ፡ ኑቶም ጠፊኦም ዘለዉ ባሕረኛታት ንምርካብ ክሳብ ትማሊ ሰኑይ ብመራኽብን ሄሊኮፕተራትን ዝተሰነየ ናይ ምድላይ ስርሒታት ከካይዱ ከምዝወዓሉ፡ ኣፈኛ ሰራዊት ናይ'ታ ሃገር ንቢ.ቢ.ሲ. ኣብ ዝሃቦ ሓበሬታ ገሊጹ።

ኣብ ታሪኽ ሓይሊ-ባሕሪ ታይላንድ ከምዚ ዝበለ ኣሰቃቒ ሓደጋ ኣጋጢሙ ከምዘይፈልጥ ዝሓበረ እቲ ኣፈኛ፡ እቶም ጠፊኦም ዘለዉ ባሕረኛታት ብህይወት ክርከቡ ዘሎ ተኽእሎ ኣዝዩ ምህሙን ምኳኑ ኣረዲኡ።

እታ ኣብ ናይ ከለላ ስራሕ ተዋፊራ ዝነበረት መርከብ፡ ካብ ደንደስ ባሕሪ 32 ኪሎ ሜተር ርሒቓ እንክላ ከቢ ፍርቂ ለይቲ'ዩ እቲ ሓደጋ ኣጋጢሙዋ።

ሎስኣንጀለስ፡ ብምኽንያት ተናበይቲ ጐደና ህጹጽ ናይ ሓደጋ እዋን ኣዊጃ

ቅድሚ ሓደ ሰሙን ሓዳስ ከንቲባ ከተማ ሎስኣንጀለስ (ሕ.መ.ኣመሪካ) ኰይና ዝተመርጸት ካረን ባስ፡ ብምኽንያት ኣብታ ከተማ ዝርከቡ ልዕሊ 40 ሽሕ ግዳም-ሓደር ህጹጽ ናይ ሓደጋ እዋን ከምዝኣወጀት ተፈሊጡ።

እቲ ኣመሓላሊፋቶ ዘላ ኣዋጅ፡ ነቲ ቅልውላው ንምፍታሕ ዝውሰድ ስጉምቲታት ኣብ ምቅልጣፍ ዝተወሰነ ስልጣን ክህባ ምኳኑ ድማ፡ ማዕከናት ዜና ናይ'ታ ሃገር ሓቢረን።

እታ ከንቲባ ዝሓለፈ ሰኑይ ስርሓ ብወግዒ ኣብ ዝጀመረትሉ እዋን ኣብ ዝሃበቶ ሓበሬታ፡ "ልዕሊ 40 ሽሕ ነበርቲ ሎስኣንጀለስ ተናበይቲ ጐደና ክኾኑ ምርኣይ ፍጹም ዘይቅቡል ክውንነት እዩ። እዚ ሰብኣዊ ቅልውላው'ዚ መዓልታዊ ህይወት ሓሙሽተ ተናበይቲ ጐደና ይቐዝፍ ስለዘሎ፡ ንምፍትሑ ቅልጡፍ ተበግሶ ክንወስድ ኣለና፡" ክትብል ገሊጻ ነይራ።

ቀንዲ ጠንቂ ናይቲ ኣብ ነበርቲ ሎስኣንጀለስ ተፈጢሩ ዘሎ ከቢድ ሰብኣዊ ቅልውላው፡ ኣብታ ከተማ ዘሎ ኣዝዩ ልዑል ኩቡሪ መጉብርን ልዑል መጠን ግብሪ መንግስቲን ከምዝኾነ እዮም ክኢላታት ዝሕብሩ።

ኣባል ባይቶ ኣመሪካ ዝነበረት ካረን ባስ ከኣ ነቲ ቅልውላው ንምፍታሕ፡ ኣብ ዝሓጸረ ግዜ ኣባይቲ እናተኻረየት ኑቶም ግዳም-ሓደር ግዚያዊ መዕቆቢ ከተዳልወሎም ክትጅምር ምኳና ቃል ኣትያ ኣላ።

ኣብ እዋን ለይቲ፡ ኣብ ሎስኣንጀለስ ብዓሰርተታት ኣሽሓት ዝቑጸሩ ግዳም-ሓደር ኣብ ጐደናታት ክድቅሱ ምርኣይ ልሙድ ምኳኑ ዘመልከቱ ተዓዘብቲ፡ እቲ ትርኢት ንጽሕቲ ናይታ ከተማ ወትሩ ከምዘሰንብዶምን ከምዘሆድሞምን የረድኡ።

ኣስታት 3.9 ሚልዮን ህዝቢ ዘለዋን ኣብ ኣመሪካ ብዕብየታ ንከተማ ኒውዮርክ ተኸቲላ ኣብ ካልኣይ ደረጃ እትስራዕን ሎስኣንጀለስ፡ ሓንቲ ካብ'ተን ዝሃብተማ ከተማታት ዓለምና ከምዝኾነት'ዩ ዝንገረላ።

ኣመሪካ - ገያሾ ዘሳፈረት ነፋሪት ኣብ ሰማይ ነውጺ ኣጋጢሙዋ

ኣብ ደሴት ሃዋይ - ሕመኣመሪካ፡ ሓንቲ ኣብ በረራ ዝነበረት ነፋሪት ብዘጋጠማ ብርቱዕ ነውጺ ብዙሓት ካብ ተሳፈርታ ብኸቢድን ፈኩስን ከምዝተጎድኡ ተሓቢሩ።

እታ ንብረት መንገዲ-ኣየር ሃዋይ ዝኾነት 'ኤርባስ330' ዝዓይነታ ነፋሪት፡ ዝሓለፈ ሰንበት 278 ገያሾን 10 ናይ ባሕ ሰራሕተኛታትን ኣሳፊራ ካብ ክፍለሃገር ኣሪዞና ናብታ ደሴት ኣብ እተምርሓሉ ዝነበረት እዋን'ዩ እቲ ሓደጋ ኣጋጢሙዋ።

ብውሕዱ 36 ሰባት ከምዝተጎድኡን 11 ካብኣቶም ኣዝዮም ህሱያት ከምዝኾኑን ዝሓበሩ ሰብመዚ ናይ'ታ ደሴት፡ 20 ካብኣቶም ኣብ ሕክምና ተዓቂቦም ከምዘለዉ ኣረዲኦም።

እታ ነፋሪት ኣብ ሰማይ ነውጺ ከጋጥማ እንከሎ፡ ኣብ ከባቢኣ ብርቱዕ ህጉዳን በርቂን ከምዝነበረ ድማ ተፈሊጡ ኣሎ።

እታ ነፋሪት በቲ ዘጋጠማ ባርዕዲ ሓደጋ ከይተቓጸለት ወይ ወዲቓ ከይተሃምሸሸት፡ ኣብ ኣህጉራዊ መዕርፎ-ነፈርቲ ናይታ ደሴት ብሰላም ክትዓልብ ምኽኣላ ምስ ዕድል ዝቑጸር ምኳኑ ዝሓበረ መንገዲ-ኣየር ሃዋይ፡ ቅድሚ ናብ ኣገልግሎት ምምላስ ዕቱብ መርመራ ክካየደላ ምኳኑ ኣፍሊጡ።

ካብ ጥምጥም ባሕሪ ኣመሪካ ኣስታት 3,200 ኪሎ ሜተር ርሒቓ ኣብ ሰላማዊ ውቅያኖስ እትርከብ ደሴት ሃዋይ፡ ሓንቲ ካብ'ተን 50 ክፍላተ-ሃገር ኣመሪካ እያ።